

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Kateřina Fričová

**Význam znaleckého posudku v řízení ve věcech péče
soudu o nezletilé**

Diplomová práce

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Význam znaleckého posudku v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Horním Maršově dne 28. 4. 2021

.....
Kateřina Fričová

Poděkování

Ráda bych poděkovala JUDr. Renátě Šínové, PhD., jež je a po dobu mého studia byla pro mě vzorem, motivací a inspirací. Jsem velmi vděčná za to, že mi paní doktorka ukázala možný studijní a profesní směr. Skutečnost, že jsem pod vedením paní doktorky mohla působit ve Studentské právní poradně Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci mě značně posunula dopředu. Proto jsem vděčná, že na závěr svého studia mohu pod jejím vedením psát i diplomovou práci.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1 Důvody ustanovení znalce v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé	10
1.1 Skutkové otázky	10
1.2 Odbornost	10
1.3 Postavení soudu	11
1.4 Problematika řešených otázek	11
1.5 Okolnosti, za kterých je či není nutné vypracovat znalecký posudek	13
1.6 Nadužívání znaleckých posudků	13
2 Zadání znaleckých otázek	15
2.1 Formulace znaleckých otázek	15
2.2 Nedostatky znaleckých otázek	16
3 Zpracování znaleckého posudku	18
3.1 Struktura znaleckého posudku	18
3.2 Odborné metody	19
3.3 Výběr odborné metody	20
3.4 Počet užitých odborných metod	22
3.5 Zkušenosti znalce	23
4 Důsledkový vztah závěru znaleckého posudku s jednotlivými argumenty	25
4.1 Definice důsledkového vztahu	25
4.2 Důsledkový vztah jako projev vlastností znaleckého posudku	25
4.3 Nedostatky důsledkového vztahu	26
4.4 Nedostatky odpovědí znalce v závěru znaleckého posudku	27
5 Zhodnocení znaleckého posudku soudem	30
5.1 Obecně k hodnocení znaleckého posudku	30
5.2 Přezkum znaleckých posudků v praxi	32
5.3 Význam hodnocení věcné správnosti	32
5.4 Automatické přejímání znaleckého posudku	34
6 Revizní dokazování	36
6.1 Podstata revizního dokazování	36
6.2 Předpoklady revizního dokazování	36
6.3 Podmínky nařízení revizního dokazování	38
6.4 Shrnutí	39
Závěr	41

Seznam použitých zdrojů.....	46
Monografie.....	46
Odborné články	46
Judikatura.....	46
Právní předpisy	47
Internetové stránky	47
Anotace.....	48
Klíčová slova	48
Summary.....	48
Key words.....	48

Seznam použitých zkratek

LZPS	Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Tématem mé diplomové práce je Význam znaleckého posudku v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé. Důvodem výběru tohoto tématu ke zpracování v rámci diplomové práce je můj zájem o rodinné právo. Rodinné právo, jakožto právní odvětví soukromého práva, mě zaujalo svou jedinečností v tom smyslu, že jako jediné prakticky vždy reaguje na lidské emoce. Jde tedy o širokou oblast práva, jejíž instituty se aktivují v případech změny či absence emočního prvku v mezilidských vazbách, které vedou k nutnosti odrazu této skutečnosti v právních vztazích, jimiž jsou vztahy rodinně-právní. Rodinné právo jako celek pro mě znamená velmi křehké a ojedinělé právní odvětví, se kterým se může setkat každý z nás a které nás může formovat v člověka, kterým budeme po zbytek svého života. Nutnost využití institutů rodinného práva svědčí o nemožnosti a neschopnosti vyřešit konkrétní problém v mezilidských vztazích. Právě jakási výše uvedená bezmoc uvnitř rodinně-právních vztahů klade velký důraz na perfekci právní úpravy a její užití v rámci procesního práva.

Tou nejvíce ohroženou skupinou účastníků řízení z oblasti rodinného práva jsou dle mého mínění děti. Dítě je tabula rasa nejvíce ovlivnitelná lidmi a prostředím, ve kterém s nimi žije. V případě nevyhnutelnosti rozhodnutí o jejich poměrech soudní cestou je nezbytné učinit tak co nejšetrněji současně při respektování a zachování nejlepšího zájmu dítěte. Přičemž jedním z právních institutů, který se může promítnout do rozhodovací praxe soudů v rámci řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, je znalecký posudek. A právě Význam znaleckého posudku v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé je předmětem mého zkoumání v rámci této diplomové práce.

Ve své diplomové práci si kladu za cíl kriticky se zaměřit na šest aspektů znaleckých posudků, které jsem během svého studia vnímala a které zpracuji do šesti kapitol. V prvé řadě se chci zabývat samotnými důvody ustanovení znalce v daném řízení ve věcech péče soudu o nezletilé. Chtěla bych zhodnotit, zda soud přistupuje k ustanovení znalce na základě adekvátních důvodů, jako je potřeba odborného pohledu a nemožnost vlastního vyvození skutkových závěrů na základě zhodnocení ostatních důkazních prostředků, posléze důkazů. Mým cílem je zodpovědět si otázku, zda využívání znaleckých posudků, jakožto důkazních prostředků, je nadužíváno či nikoliv. Neobrací se soud na znalce mnohdy bezdůvodně?

Dále chci věnovat pozornost záměru soudu, a to v případě, že shledá důvody pro ustanovení znalce. Hledá u znalce odborný pohled na věc tak, aby byl objasněn skutkový stav případu, nebo chce od znalce i řešení věci po její právní stránce?

V případě důvodnosti ustanovení znalce v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé se budu zabývat zněním znaleckých otázek. Chtěla bych objasnit, jaké otázky, jež klade soud

znalci pro účely zpracování znaleckého posudku, jsou adekvátní a které naopak nepřípustné. Proto se budu zabírat jejich charakterem. Jsou pokládány správně pouze otázky skutkové nebo má soud tendenci klást i otázky právní, jež jsou nepřípustné? Je možné vady v podobě kladení právních otázek dodatečně odstranit? Je podstatné, aby byly soudem předloženy otázky v gramatickém smyslu, nebo může soud znalci poskytnout pouze zadání bez jakýchkoliv odborných dotazů? Tyto výše uvedené prvotní úvahy a cíle se týkají postupu soudu ve vztahu ke znaleckému dokazování. Proto je mimo jiné podstatou mé diplomové práce rozlišení role soudu a role znalce.

Dále bych ráda věnovala pozornost nálezu znaleckého posudku, jako jedné z jeho částí, co se týče obsahové struktury, ve kterém znalec aplikuje postupy, metody a testy k zodpovězení soudem zadaných znaleckých otázek. Zajímá mě jak nejefektivnější kategorie vědeckých metod, tak její konkrétní příklady. Zodpovím si, jaká kritéria pro výběr způsobilé odborné metody jsou pro české právní prostředí stěžejní. Budu též věnovat prostor pro posouzení kvantity a kvality vědeckých metod, možným úskalím během spolupráce s nezletilými či problematice neprůhledných vědeckých metod. V neposlední řadě chci objasnit, jaké postavení v rámci znaleckého dokazování zaujímají zkušenosti znalce.

Co se týče další obsahové části znaleckého posudku, tedy závěru, tak platí, že je mým cílem posoudit jeho důsledkový vztah k nálezu znaleckého posudku. Chtěla bych potvrdit, nebo naopak vyvrátit tezi, že není výjimkou situace, kdy závěr není v souladu s nálezem a v důsledku toho s konkrétními vědeckými metodami nebo zkušenostmi znalce. Též bych chtěla vyvodit úsudek o důležitosti důsledkového vztahu jako takového a jeho popisu. Bez ohledu na nález znaleckého posudku bych ráda odhalila možná úskalí znění závěru tohoto důkazního prostředku. Existují další nedostatky závěrů znaleckého posudku kromě psaného závěru jako dogma? Jaké důsledky mohou takové nedostatky popřípadě způsobit?

Po posuzování důvodnosti ustanovení znalce, problematiky znaleckých otázek, postupů, metod a testů, aplikovaných v nálezech znaleckých posudků, a důsledkového vztahu závěru s jednotlivými argumenty se chci zabírat opět přístupem soudu, a to v momentě, kdy znalecký posudek od znalce obdrží. Pokládám si otázky: Hodnotí ho? Jaké jsou předpoklady hodnocení znaleckého posudku ze strany soudu? Já osobně v hodnocení spatřuji možnost, jak lze dát znalci zpětnou vazbu a jak lze ve vztahu k účastníkům daného řízení ve věcech péče soudu o nezletilé ochránit atributy spravedlivého procesu jako je nezávislost a nestrannost soudu a jednu ze základních procesních zásad civilního procesu, kterou je zásada volného hodnocení důkazů. Proto chci věnovat značnou pozornost tomu, jaké vlastnosti znaleckého posudku vůbec

presumují jeho možné hodnocení a zda se tak dle odborníků děje, nebo ne. A tak se ptám: Objektivizuje soud subjektivní znalecký posudek v rámci soudního dokazování?

Posledním aspektem, kterým se chci ve své diplomové práci zabírat, je revizní dokazování. V prvé řadě chci dojít ke zhodnocení, kdy je namístě o revizním dokazování ze strany soudu vůbec uvažovat, stejně jako se zamýšlím nad samotnou důvodností znaleckého dokazování jako takového. Kladu si totiž několik otázek. První z nich se ptá po příčinách nutnosti revizního dokazování. Dále se ptám, jaké jsou předpoklady revizního dokazování a za využití jakých právních institutů lze reviznímu dokazování předejít. Existují negativní následky revizního dokazování? Jaké to popřípadě jsou?

Výše nastíněnými otázkami, zaměřené na znalecký posudek ve věcech péče soudu o nezletilé, chci objasnit jak ve světle názorů odborníků z praxe, ať už advokátů nebo znalců, ve světle teorie, tedy právní úpravy obsažené v předchozím zákoně č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnicích, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášce č. 37/1967 Sb., vyhláška ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnicích, ve znění pozdějších předpisů, tak obsažené v aktuálně platném a účinném zákoně č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, ve znění pozdějších předpisů, ale také ve světle ustálené judikatury. Na nedostatky a rizika znaleckého dokazování, která ve své diplomové práci přiblížím, není, co se týče literatury a judikatury, dostatečně ukazováno, a to i přesto, že rezonují celým tuzemským právním prostředím. Z toho důvodu mezi mé základní zdroje k této problematice patří postoje a zkušenosti nemnoho odborníků, kteří ovšem otevřeně a věcně kritizují aktuální stav. Judikatura je v tomto směru také značně omezená, přičemž příčinu spatřuji v nestálosti a chaosu, ke kterému dochází během snahy vytvořit ustálený právní názor. Nicméně musím podotknout, že i když v našem právním prostředí není mnoho hlasů, které otevřeně ukazují na mnohé nedostatky znaleckého dokazování, o to víc je shledávám jako vycházející ze stejného základu a s jejich kritikou se v mnohém ztotožňuji.

Co se týče mého metodického přístupu, budu ve své diplomové práci aplikovat objektivně recentní výkladový cíl, pro který je typický objektivní význam pro adresáta za současné znalosti právního řádu a společnosti. V rámci objektivně recentního výkladového cíle budu konkrétně užívat objektivně teleologický výklad, jehož podstatou je hledání rozumného účelu a smyslu uvnitř systému práva, a v neposlední řadě jazykový výklad, jehož předmětem zkoumání je znění jak právních předpisů, tak judikatury, monografií a odborných článků, které jsou mi podkladem pro vypracování této diplomové práce.

1 Důvody ustanovení znalce v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé

1.1 Skutkové otázky

Důvodem, proč soudce přibírá do řízení znalce, je obecně nutnost zjistit skutkový stav z odborného úhlu pohledu. V souladu s procesní zásadou materiální pravdy je žádoucí, aby soud před vlastním právním posouzením dané věci disponoval všemi relevantními informacemi. Přičemž mohou nastat situace, kdy je namístě, aby určité údaje byly prokázány či naopak vyvráceny právě znaleckým posudkem.

Soud tak v rámci řízení ve věcech péče soudu o nezletilé může postupovat na základě platné a účinné právní úpravy, kterou je OSŘ, a to konkrétně dle ustanovení § 127 a 127a, neboť dokazování v řízeních vedených dle ZŘS, kterým je mimo jiné i řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, se subsidiárně řídí právní úpravou právě v OSŘ.

Účelem znaleckého posudku je odborné posouzení skutkových otázek, jehož výsledkem je subjektivní názor znalce. Naopak právní otázky náleží pouze soudu, a to za respektování zásady *iura novit curia*, tedy soud zná právo.¹ Kritériem, kdy je třeba ustanovit znalce v dané věci, je posouzení, zda z dosavadního průběhu řízení vyplynula nutnost položit odborné skutkové otázky a zároveň zda jsou k dispozici podklady, na základě kterých může být znalecký posudek ze strany znalce zpracován.²

1.2 Odbornost

Co je tou odborností, kterou soud u znalce hledá? Dle Šínové jde o znalosti, které nejsou zcela běžné, tedy znalosti odpovídající přesně vymezené profesní oblasti.³ Winterová uvádí, že se literatura ani judikatura nezabývá otázkou vymezení, co odborné znalosti znalce jsou. Sama k odbornosti znalce uvádí, že znalec rozhodující o skutečnostech, jež mu předložil soud, užívá své odborné a specializované znalosti získané vysokoškolským studiem s výjimkami jako je studium práva, středoškolské specializované studium či vyučení se řemeslu. Dále odbornost neztotožňuje s životní zkušeností a přirozenou výbavou člověka.⁴ Dle mého názoru lze při vymezení odbornosti znalce vycházet z komparace s odborným vyjádřením. Zjednodušeně řečeno, tam kde nedostačuje odborné vyjádření, nastupuje nutnost znaleckého posudku.

V řízení ve věcech péče soudu o nezletilé soud vyhledává odborné posouzení znalce v případě zhodnocení, že je naléhavé zjistit například psychický stav dětí a vztahy v rodině,

---

¹ KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 33.

² Tamtéž, s. 165.

³ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 265.

⁴ WINTEROVÁ, Alena. Znalec a znalecký posudek v civilním soudním řízení. Soudce. 2017, 19(1), s. 9.

lepší předpoklady pro výchovu dítěte, vztahy v rodině a výchovné schopnosti rodičů či zjištění osobnostního nadání a psychosociální pohody dítěte.⁵

1.3 Postavení soudu

Soud disponuje oprávněním využít institut znaleckého dokazování, a to jak na základě vlastního uvážení, tak na návrh účastníka řízení. Pokud se pro znalecký posudek rozhodne na základě vlastní úvahy, svědčí takový postup o vyšetřovacím principu, který se v rámci řízení ve věcech péče soudu o nezletilé uplatňuje.

Muzikář v rámci komentáře ustanovení § 474 ZŘS ohledně role soudu v tomto druhu soudního řízení uvádí, že vyšetřovací princip, zakotven v ustanovení § 21 ZŘS, slouží mimo jiné k ochraně nezletilého v tom smyslu, že soud při zjišťování všech relevantní skutečností pro rozhodnutí není vázán návrhy účastníků.⁶ Tento názor jasně dokládá, že shledá-li soud neodkladnost odborného posouzení, může tak rozhodnout bez ohledu na ostatní účastníky.

Nicméně soudce znalce žádá pouze o zodpovězení otázek skutkových, nikoliv právních, neboť znalec není oprávněn se k právním otázkám vyjadřovat. K právnímu posouzení daného případu je vždy oprávněn pouze soud. Znalci nenáleží posouzení právní stránky podkladů, které jsou mu pro účely zpracování posudku předloženy, ani učinění právního vyhodnocení posudkového závěru. To znamená, že pouze soud ze znaleckého posudku vyvozuje právní závěry a pouze soud po zhodnocení všech provedených důkazů jednotlivě a následně jako celku v jejich vzájemné souvislosti může v dané věci rozhodnout. Oproti tomu znalec se pouze subjektivně vyjadřuje k vymezenému skutkovému stavu, a to na základě využití odborných metod a v rámci svého postupu, nikoliv však k aplikaci právních norem nebo k rozhodnutí ve věci samé.

1.4 Problematika řešených otázek

Jak vyplývá z výše uvedeného, je nutné rozeznávat odlišné postavení soudu a znalce. Znalec je dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2007, sp. zn. 33 Odo 324/2005 osobou, která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku soudu sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení.⁷ Ustanovení znalce v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé závisí vždy a pouze na úsudku

---

⁵ NOVÁK, Tomáš. Znalecké posudky o dětech pod drobnohledem. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 50-82.

⁶ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav, DÁVID, Radovan, GRYGAR, Jiří, KOKEŠ, Marian, KOVAŘÍK, Zdeněk, KŘEČEK, Stanislav, ZRŮST, Jiří. Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, 858 s. Komentátor. s. 562.

⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2007, sp. zn. 33 Odo 324/2005.

soudu. Jelikož tento druh řízení dle ZŘS nepatří mezi řízení, kdy je ustanovení znalce povinné ze zákona, záleží zcela na rozhodnutí soudu, zda shledá, že skutkový stav v dané věci bude nutné prokázat prostřednictvím znaleckého posudku, či nikoliv.⁸

Bohužel ne zřídka se stává, že soud znalci zadá i právní otázky. K tomu Křístek dodává: „*Tento stav je chybný, protože soudce se fakticky vzdává části svých pravomocí ve prospěch znalce. Dle mého názoru se může jednat až o protiústavní počínání soudů, kdy zadávání právních otázek znalci soudcem může být v rozporu s premisou uvedenou v Listině základních práv a svobod, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci.*“⁹

S Křístkem souhlasím, neboť mám za to, že nelze svou povinnost, při splnění zákonných předpokladů, ve věci zákonně rozhodnout přenést na jiný subjekt. V tomto duchu se vyjadřuje i Svoboda, který hovoří o přenosu výlučné úlohy soudu.¹⁰ Co by to v důsledku znamenalo? Osobně v takovém počínání soudu spatřuji nalomení zásady spravedlivého procesu, a tedy celou řadu práv deklarovaných LZPS, protože se účastník nemá, jak vůči znaleckému posudku procesně bránit. Judikatura, například Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2616/2013, připouští právo vyjádřit se k osobě znalce, připouští právo posuzovat jeho podjatost¹¹, ale už dle mého názoru nejsou procesní nástroje, kterými lze brojit proti právnímu posouzení znalce v jeho znaleckém posudku.

Nicméně Křístek ve své publikaci Znalectví k tomu uvádí právní názor z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/97: „*Znalecký posudek nelze odmítnout jen proto, že znalec se nad rámec svého oprávnění vyjadřoval i k otázkám právním. Skutečnost, že znalec ve svém posudku zaujme stanovisko k otázce, jejíž zodpovězení přísluší soudu, nečiní tento posudek nepoužitelným, pokud obsahuje odborné poznatky a zjištění, z nichž znalec tento právní závěr učinil a které umožňují, aby si soud tentýž nebo jiný takový závěr odvodil sám.*“¹² I přesto, že se citované rozhodnutí týká trestní věci, jeho význam je zásadní i pro civilní proces.

Výše uvedené naznačuje, že důsledky překročení kompetence ze strany znalce nejsou tak fatální, jako v situaci, kdy se na danou problematiku nahlíží opačně, tedy že soudce není oprávněn k odbornému posouzení skutkového stavu. V praxi to znamená, že existuje-li odbornost u osoby soudce, není možné na jejím základě posuzovat skutkový stav. V takovém případě by totiž nedošlo k projednání daných otázek před soudem, načež by účastníci řízení

---

⁸ WINTEROVÁ, Alena. Znalec a znalecký posudek v civilním soudním řízení. Soudce. 2017, 19(1), s. 8-9.

⁹ KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 34.

¹⁰ SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, Šínová, Renáta a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017, xxv, 1601 s. Beckova edice komentované zákony. s. 546.

¹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2616/2013.

¹² KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví..., s. 35.

neměli možnost ovlivnit nahlížení na odpovídající skutkové otázky a tím by v důsledku byla popřena zásada projednací a ústnosti.¹³

Tuto skutečnost potvrzuje i judikatura, neboť už i Rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 23. 12. 1980, sp. zn. Cpj 161/79 podotýká, že v případě odborných znalostí soudce k posouzení určité skutečnosti na ně nelze zpravidla brát zřetel, ale i v těchto případech je povinností soudu, aby provedl důkaz znaleckým posudkem.¹⁴

Winterová uvádí, že i současná judikatura jde tímto směrem, protože odborné posouzení ze strany soudce je považováno za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.¹⁵

1.5 Okolnosti, za kterých je či není nutné vypracovat znalecký posudek

Obecně nelze stanovit hranici, kdy je či není nutné v řízení ustanovit znalce, nicméně lze stanovit jakási vodítka. Šínová jakožto rodinněprávní odborník uvádí, že: „*ke znaleckému dokazování by mělo být přistoupeno tehdy, pokud má soud podezření na významný prvek v osobnosti kteréhokoli účastníku řízení, který není schopen pojmenovat, ani vyhodnotit jeho příčiny či důsledky.*“¹⁶ Nicméně souhlasím s jejím vyzdvižením posuzování každého případu individuálně.

1.6 Nadužívání znaleckých posudků

Jak ale napovídá článek Šínové ohledně znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé, není výjimkou, že soud přistupuje ke znaleckému dokazování v momentech, kdy to není zcela nezbytné. Podotýká, že soudy běžně osloví znalce, aby zhodnotil skutkový stav, který je ovšem schopen adekvátně zhodnotit i právě sám soud. V praxi jde o případy posouzení nerespektování role rodiče či posouzení psychického stavu dítěte nebo jeho rodičů v případě nesouhlasu jednoho z rodičů s návrhem druhého.¹⁷

K nadužívání znaleckého posudku se vyjádřil i Otakar Motejl, ombudsman v letech 2000-2010, který prohlásil: „*Trend je takový, že soudci bez znaleckého posudku téměř nerozhodnou. A výsledkem je až taková absurdita, že v podstatě nesoudí soudce, ale znalec.*“¹⁸

---

¹³ KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 36.

¹⁴ Tamtéž, s. 37.

¹⁵ WINTEROVÁ, Alena. Znalec a znalecký posudek v civilním soudním řízení. Soudce. 2017, 19(1), s. 9.

¹⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 265.

¹⁷ Tamtéž, s. 266.

¹⁸ MUSIL, Jan. Hodnocení znaleckého posudku [online]. mvcr.cz, 2010 [cit. 8. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>>.

Zjednodušeně řečeno by měl soud zprvu posoudit, zda daný závěr je schopný získat na základě zhodnocení důkazů jako celku a v jejich vzájemných souvislostech, a to bez užití odborných znalostí. Pokud soudu vzniknou pochyby o možnosti takového postupu, pak je teprve namístě přistoupit ke znaleckému dokazování. Soudům je nicméně často vytýkáno, že aniž by provedly zmíněnou analýzu, ihned přistoupí k přibrání znalce. Mezi odborníky však panuje názor, že by měl být zadán znalecký posudek v okamžiku potřeby odbornosti, naopak v případě, kdy nutný není, měl by soud upustit od takového postupu stejně tak, jako by měl v případě nadbytečnosti zamítnout návrh účastníka na znalecké dokazování.¹⁹

Osobně se přikláním k Šínové, jelikož nabývám dojmu, že soudy v rodinně-právních kauzách upouští od vlastního úsudku a ustanovují znalce, aby rozvrhly celkovou materii spisu na více subjektů. Na základě uvedeného se ale dost obávám průtahů v daných řízeních a s tím spojeného ohrožení zájmu dítěte. Mám totiž za to, že účelem řízení ve věcech péče soudu o nezletilé je mimo jiné rozhodnutí ve věci bez průtahů tak, aby byl chráněn nejlepší zájem dítěte. Nicméně ustanovení znalce a jím následné vypracování znaleckého posudku považuji za dost časově náročné na rozdíl od zhodnocení situace samotným soudem za použití veškerých podkladů ve spisu a základních logických operací. V případě nedostatečnosti úsudku lze za působení vyšetřovacího principu a zásady volného hodnocení důkazů provést jiné důkazy, při jejichž spojení by třeba bylo možné získat prokázanou skutečnost a celkově ušetřit čas a náklady řízení.

Vždyť účastníci řízení stále mají povinnost tvrdit a svá tvrzení prokazovat i přesto, že nenesou subjektivní důkazní břemeno a odpovědnost za zjištění skutkového stavu leží na soudu.²⁰ Proto se domnívám, že soud by měl řádně zhodnotit potřebu znaleckého dokazování, neboť si mnohdy vystačí sám.

---

¹⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 266.

²⁰ SVOBODA, Karel. Dokazování. 1. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009. s. 24.

2 Zadání znaleckých otázek

2.1 Formulace znaleckých otázek

V případě splnění předpokladu důvodnosti užití právního institutu znaleckého posudku v daném soudním řízení je namístě, aby soud, který ve vztahu k tomuto důkaznímu prostředku činí první kroky, správně položil znalci znalecké otázky. Přičemž platí, že: *„Otázka musí být položena tak, aby se zadavatel odpovědí přiblížil k zjišťování pravdivosti skutkového tvrzení, aby odpověď ozřejmila skutečnosti potřebné pro celkové posouzení skutkového stavu.“*²¹

Při definování uvedeného správného položení znaleckých otázek je namístě věnovat pozornost několika faktorům. Dle Chmelíka lze dospět ke stanovení až devíti požadavků na znalecké otázky, a to:

„Otázky musí být srozumitelné a směřovat k meritu věci.

Otázky nesmí vybočovat z technické (odborné) proveditelnosti, přijatelnosti a kompetence znalce.

Otázky nesmí předjímat právní hodnocení věci.

Při stanovení otázek a úkolů znalci je třeba zvažovat míru jejich obecnosti a konkrétnosti.

Otázky a úkoly nesmí znalce překračovat jejich kompetenci.

Znaleckým zkoumáním nelze napravovat vadný postup orgánu činného v trestním řízení.

Nelze úkolovat znalce k provedení takových úkonů, k jejichž provedení je příslušný pouze orgán činný v trestním řízení.

*Ve složitých případech je třeba znění otázek a rozsah znaleckého zkoumání předem konzultovat se znalcem...“*²²

V návaznosti na Chmelíkova kritéria lze shrnout, že soud, rozhodne-li se pro ustanovení znalce, je povinen pokládat takové znalecké otázky, které se vztahují k dané věci, jsou nezaujaté, nenahrazují postup jiných orgánů, a to vše při respektování odbornosti daného znalce. Křístek ve své publikaci Znalectví opět vyzdvihuje odlišné postavení soudu a znalce, když uvádí, že: *„Znalecká otázka by měla být vždy otázkou skutkovou (quaestio facti), protože znalec se může vyjadřovat jen ke skutkovým podstatám.“*²³

Dle mého názoru je v první řadě nutné položit takové otázky, které jsou zákonné a nejsou vadné. Bezsporně je též vhodné, aby otázky byly účelné, neboť právě položené otázky

²¹ KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 181.

²² Tamtéž, s. 182.

²³ Tamtéž, s. 181.

vytváří presumpci užitečnosti a kvality daného znaleckého posudku, jelikož odpovědi znalce na otázky soudu tvoří samotný posudek.

Samozřejmě platí jeden ze základních atributů, že znalec činí svou znaleckou činnost nezávisle, takže by automaticky neměl přejímat tezi soudu, která může či nemusí být z položených znaleckých otázek a vstupních podkladů poskytnutých soudem pro zodpovězení svých dotazů patrná, nicméně soud svou schopností pokládat znalci otázky, na základě kterých, při využití poskytnutých materiálů, ideálně obdrží odborné odpovědi, předpovídá, zda dokazování prostřednictvím právě tohoto důkazního prostředku bude efektivní a využije-li se dostatečně potenciál doposud získaných důkazů a argumentů, v podobě vstupních podkladů, k získání odborného pohledu na danou věc.²⁴

2.2 Nedostatky znaleckých otázek

Co se týče mého vlastního rozeznávání otázek na bez/vadné a ne/zákonné, tak k tomu Křístek uvádí konkrétní příklady, neboť za vadnou znaleckou otázku považuje takovou, která postrádá určitý údaj, jenž dotaz soudu konkretizuje. Jako příklad uvádí znaleckou otázku tohoto znění: „*Jaká je hodnota podnikání žalovaného?*“ Přičemž v této otázce naprosto absentuje konkrétní časový údaj, ke kterému má danou věc zkoumat a odborně určit.²⁵

Nicméně vadné otázky a na ně navazující vadné odpovědi lze laicky řečeno zachránit, a to právě za použití procesních institutů jako je výslech, písemný znalecký dodatek²⁶ či podání vysvětlení. Jiný následek a mnohem fatálnější nastává v případě, kdy je znalci zadaná soudem nezákonná otázka. V praxi jde například o situaci, kdy je v otázce předjímán určitý závěr, byť to nemusí být na první pohled ihned zřejmé. Konkrétně řečeno jde o případy pokládání sugestivních a kapciózních otázek. Jak k tomu uvádí Křístek, tyto otázky nejsou nelogické, ale jsou závadné v oblasti právní, a tedy celkově nepřipustné.²⁷

K účelnosti znalecké otázky, jež jsem zmínila jako jeden z předpokladů vzniku odpovídajícího znaleckého posudku, mě zaujal Křístkův poznatek z praxe, neboť uvádí, že v jednotlivých soudních řízeních soudy často nepokládají znalci znaleckou otázku, ale zadávají mu konkrétní úkol, který má za využití své odbornosti vyřešit. V tom Křístek nespatřuje problém, což znamená, že nemusí být nutně položena otázka v gramatickém smyslu, nicméně komplikace nastávají v momentě, kdy soud využívá ke stanovení úkolu slova jako: vyjádřete

---

²⁴ KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 61.

²⁵ Tamtéž, s. 185.

²⁶ Tamtéž, s. 207.

²⁷ Tamtéž, s. 185.

se apod. V takových případech Křístek poukazuje na absenci jakýchkoliv limitů ke stanovení odborných závěrů ze strany znalce.²⁸

Z poslední myšlenky docházím k závěru, že je v nejlepším zájmu právě soudu, aby znalci pokládal způsobilé znalecké otázky a aby mu poskytl adekvátní materiál v podobě znaleckých podkladů. Ostatně to dokládá opět Křístek, který uvádí následující: „*Motivací pro položení znalecké otázky ze strany zadavatele je získání odpovědi a současně vědomostí, čímž se odstraňuje nejistota v rámci daného problému.*“²⁹ A s tím se naprosto ztotožňuji za předpokladu, že v dané věci existuje odůvodnitelná potřeba využití odborného pohledu znalce

---

²⁸ KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 183.

²⁹ Tamtéž.

3 Zpracování znaleckého posudku

Další fází znalecké činnosti, po obdržení znaleckých otázek a vstupních podkladů od soudu, je zpracování znaleckého posudku. Jde tedy o další krok, co se týče postupu znaleckého dokazování. Přičemž zpracování spočívá ve využití znalcovy odbornosti s cílem zodpovědět znalecké otázky soudu.³⁰

3.1 Struktura znaleckého posudku

Co se týče struktury znaleckého posudku, lze ho vnitřně členit na tři části, a to na nález, závěr (také označován jako vlastní posudek) a znaleckou doložku.³¹ Vezmu-li výčet od jeho konce, tak znalecká doložka obsahuje: „...*Označení seznamu, v němž je znalec zapsán, a oboru, v němž je oprávněn podávat posudek, a číslo položky, pod kterou byl úkon zapsán ve znaleckém deníku.*“³² Znalecké doložce předchází závěr znaleckého posudku, který přináší: „...*Výčet otázek, na které měl znalec odpovědět, a odpovědi na ně.*“³³ Za základ znaleckého posudku lze považovat nález znaleckého posudku. Jak uvádí judikatura, tak nález znaleckého posudku obsahuje: „...*Popis zkoumaného materiálu, popřípadě jevů, a souhrn skutečností, k nimž znalec při úkonu přihlížel.*“³⁴ Je proto zřejmé, že na nález znaleckého posudku navazuje a zároveň z něj vychází závěr, a to za existence tzv. důsledkového vztahu, jenž je rozebrán v následující kapitole. Jelikož je nález znaleckého posudku, co se týče jeho obsahové stránky, jasným ukazatelem odbornosti daného znalce, zaobírá se tato kapitola mnohými projevy a úskalími odborné stránky takového důkazního prostředku.

Dle rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2019, sp. zn. 30 Af 4-2017-63 by náleзовá část znaleckého posudku: „*Měla obsahovat souhrn všech zjištění, ke kterým znalec v průběhu znaleckého zkoumání dospěl. Rovněž by z posudku mělo být patrné, jakým způsobem znalec postupoval při analýze podkladů, jakým způsobem je hodnotil a jak dospěl k dílčím závěrům. Ve znaleckém posudku by měly být uvedeny všechny podklady, které znalec použil.*“³⁵

Dörfl a dále Hirt a kolektiv se vyjadřují obdobně. Dle Závory, který názory dalších odborníků komparoval: „*Dörfl ve svém komentáři uvádí, že nález začíná vždy vymezením úkolu a účelu posudku a přehledem podkladů, jakož i jejich zhodnocením. Též je v této části předpokládán popis postupu analýzy podkladů... Podle Hirta a kol. by měly být, odlišně od*

³⁰ KRÍSTEK, Lukáš. Jak má vypadat znalecký posudek. Soudce. 2017, 14(2), s. 7.

³¹ NOVÁK, Tomáš. Znalecké posudky o dětech pod drobnohledem. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 15.

³² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2018, sp. zn. 30 Cdo 3417/2016.

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2019, sp. zn. 30 Af 4-2017-63.

Křístka ale v souladu s Dörflem, v nálezu uvedeny jak zdroje, tak popis zdrojů, ze kterých znalec čerpá... “:“³⁶

Je tedy patrné, že právě v nálezu znaleckého posudku je dán prostor popisu a rozebrání skutečností, které jsou zřejmé ze vstupních podkladů a ze kterých znalec následně vycházel při výběru konkrétně aplikovatelných metod, jejichž výsledky jsou způsobilé zodpovědět soudem kladené znalecké otázky, a to na základě odborné interpretace znalce. Přičemž podrobný teoretický popis znalcem užitých metod a následně konkrétní postup a výsledky jejich aplikace nebo naopak důvody, proč určité metody ve znalcově výběru neobstály, tvoří podstatu nálezů znaleckého posudku.

3.2 Odborné metody

V teoretickém pojetí existují dvě základní kategorie odborných, jinými slovy vědeckých, metod sloužících ke zjištění konkrétních skutečností. Jsou to ty známé empirické a logické metody, které působí napříč obory.

Zaujalo mě, pro mou osobu doposud neznámé, další členění, a to na projektivní a částečně projektivní metody. Pro projektivní metodu je typické, že: *„Konfrontuje zkoumanou osobu s určitou situací, jež může vyvolávat různé reakce. Tyto reakce nejsou náhodné. Lze z nich usuzovat na osobní svět individua.“³⁷* Částečně projektivní metody jsou takové, které dle mého úsudku již nejsou tak „neprůstřelné“, neboť jsou v běžné populaci známé, což v důsledku znamená, že mnoho odborných metod, které donedávna byly označovány za projektivní, lze označit za částečně projektivní z důvodu jejich obecného povědomí.³⁸

Domnívám se, že projektivní metody jsou mezi znalci populární. Nedivím se tomu. V kontextu řízení ve věcech péče soudu o nezletilé mi přijde nanejvýš vhodné zjišťovat potřebné skutečnosti skrytým způsobem, neboť jsou nezletilí podrobena velké psychické zátěži, často bývají přehlčeni pokyny ze strany účastníků řízení, jak by měli reagovat apod. Proto považuji zjišťování relevantních informací skrytým způsobem jako šetrné, a to především kvůli předcházení výčitkám svědomí nezletilých, protože mám za to, že podstoupí-li nezletilý znalecké dokazování, v rámci kterého mu jsou kladeny přímé otázky, nezletilý může hledat takovou odpověď, která by nikomu neublížila, ale vyhovovala očekávání dalších osob, například rodičů. Zavděčení se je ale jen jeden z mnoha příkladů, v jaké následky může vyústit

---

³⁶ ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků. Acta Iuridica Olomucensia, 2017, Vol. 12, No. 1, s. 136.

³⁷ NOVÁK, Tomáš. Znalecké posudky o dětech pod drobnohledem. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 17

³⁸ Tamtéž, s. 18.

aplikace neprojektivních metod. To, co je ale společným jmenovatelem neprojektivních metod, je jejich průhlednost.

O tom také hovoří Novák, když uvádí: „*Výhodou projektivních metod je jejich neprůhlednost. Zkoumaná osoba neví, co o sobě psychologovi svou odpovědí sděluje. Riziko záměrného a cílevědomého zkreslení u těchto metod je nízké.*“³⁹ Nicméně mě pozitivně překvapilo jeho vyjádření k situaci, kterou jsem nastínila výše, a sice k vlivu dalších osob na osobu posuzovanou, protože uvádí, že i v momentě, kdy znalec aplikuje průhlednou metodu a posuzovaná osoba odpovídá dle instrukcí někoho jiného, tak skutečný odborník danou situaci rozpozná.⁴⁰

Novák nepopírá, že daná osoba může ovlivnit alespoň rozsah své výpovědi k dané věci, ovšem podotýká, že i takový postup je výpovědí samo o sobě a lze tedy z něj vyvodit závěr. Zaujal mě též jeho poznatek o snaze respondentů ukázat se v lepším světle. Novák totiž zmiňuje, že v praxi nedochází jen ke kusému odpovídání na znalcovy otázky, ale také se stává, že se daný jedinec snaží dělat ze sebe lepší osobu. V takovém případě se odborně mluví o sklonu k desirabilitě, kterou odborníci též umí rozklíčovat a interpretovat.⁴¹

Upoutala mě jeho poznámka z praxe, že je nutné odlišovat děti gramotné a děti negramotné. Předpokladem pravdivé výpovědi testu jako způsobu, jak odborně posoudit dané skutečnosti, je jeho pochopení a porozumění. Novák se k danému vyjadřuje tak, že se v praxi dětem, které neumí číst takovým způsobem, aby zadání zcela rozuměly, text předčítá. Přitom nepopírá, že i v takovém případě lze dítě ovlivnit, což v důsledku může zasáhnout do objektivit užití metody.⁴²

Nad tímto aspektem jsem doposud nepřemýšlela, jeví se však jako naprosto opodstatněný. Ano, považuji za možné, že se nezletilý může řídit například dle intonace či mimiky daného odborníka. Považuji za naprosto přirozené, že se děti lehce přestanou koncentrovat na daný úkol a, aniž by samy použily vlastní úvahu, snaží se vyčíst správné odpovědi u osoby zadávající.

3.3 Výběr odborné metody

S tím se pojí otázka výběru dané vědecké metody. Aby se předešlo výše nastíněné modelové situaci, je namístě, aby znalec vybral adekvátní odborné metody, prostřednictvím

---

³⁹ NOVÁK, Tomáš, Simona CORRADINIOVÁ a Radim VYPUŠŤÁK. Kontakt s dětmi po rozvodu: jak nepřijít o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 57.

⁴⁰ Tamtéž, s. 58.

⁴¹ Tamtéž, s. 57.

⁴² Tamtéž, s. 58.

kterých lze dojít k odpovědím na znalecké otázky. Existuje ovšem celá řada kritérií, dle kterých je třeba metodu vybírat. Z důvodu znakového omezení diplomové práce není možné se těmto otázkám podrobně věnovat, proto je věnována pozornost jen některým z nich.

Kupříkladu mě zaujala výtka některým znaleckým posudkům z toho důvodu, že jejich nálezy zahrnoval takovou metodu, která není v našem prostředí standardní. To dokládá i Novák: *„Výkonových testů nebo zkoušek zaměřených na osobnostní rysy, vztahy a patologie je k dispozici nepřeberně. Standardizovaných metod ke zjištění výchovných postojů, typu reálně preferované výchovy a výchovných kompetencí je naopak málo.“*⁴³ Co si představit pod standardem v našem prostředí? Novák na to konto uvádí, že: *„Měly by být standardizované na příslušnou populaci. Dobrým vodítkem je, pokud testy vydala Psychodiagnostika Bratislava. Ne tedy „samizdat“*⁴⁴.

Z toho mi vyplývá, že je třeba odlišovat od způsobů vedení rodinného života v Evropě způsob vedení rodinného života na jiných kontinentech, přičemž také není možné vytvářet jeden standard v rámci celé Evropy. Zdá se mi pochopitelné aplikovat testy, které vznikly v našich sousedních státech, než například v jižní Evropě či ve Spojených státech amerických, jelikož naše kultura a s ní spojený rodinný život má sice společný základ, ale je i v mnohých ohledech odlišný. Což znamená, že nelze podléhat trendům a aplikovat nejnovější odborné světové či zahraniční metody bez dalšího, poněvadž v tomto ohledu je třeba přihlížet i k teritoriálnímu užití.

Jaké odborné metody má znalec tedy v rámci nálezu znaleckého posudku aplikovat? Ve vztahu k řízení ve věcech péče soudu o nezletilé mě zaujal praktický komentář Křístka, který definoval konkrétní metody, které nikdy nezklamou, když uvádí následující: *„Dovedu si snadno představit kvalitní posudek v rozvodové věci o dítě, v němž bylo použito pozorování, rozhovor (oboje v různých konstelacích). Roschachův test (použitý individuálně i v páru) a dětské kresby. Kvalitní je také zkrácená verze metody, v mnohém obdobný Zulligerův test, který pracuje se třemi tabulemi. Oproti Roschachovým deseti tabulím se jedná o test zestručněný, nikoli však zjednodušený. Z kresebných projektivních metod je často užívána i kresba stromu, pozoruhodná je například kresba lidské postavy. Zvláště u dětí ji je možné použít k určení IQ. Lze ji hodnotit také projektivně k postižení osobnostních rysů a některých postojů.“*⁴⁵ Křístkův výčet svědčí o

---

⁴³ NOVÁK, Tomáš, Simona CORRADINIOVÁ a Radim VYPUŠTĚK. Kontakt s dětmi po rozvodu: jak nepřijít o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 58.

⁴⁴ Tamtéž, s. 56.

⁴⁵ NOVÁK, Tomáš. Znalecké posudky o dětech pod drobnohledem. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 17-18.

kvalitě, způsobilosti a účelnosti užití zaběhlých testů, které jsou svým způsobem známy i laické veřejnosti.

Novák ve svém „návodu“, na čem lze postavit kvalitní nález znaleckého posudku, uvádí toto: „V každém případě uplatnit řízený rozhovor a strukturované dotazníky. Vždy použít techniku umožňující interakční přístup (pozorování). Vždy uplatnit projektivní přístup. Adekvátně, výběrově volit speciální metody.“⁴⁶

Já na základě toho nabývám dojem, že nejlepší cesta, jak napsat kvalitní nález a posléze celý znalecký posudek, tkví ve vlastním výběru metod, které jsou aplikovatelné na našem území, jsou tradiční a co nejvíce projektivní. Tyto znaky totiž presumují kvalitu znaleckého posudku. Domnívám se, že je-li daná metoda uzpůsobena určitým vzorcům, které působí v naší populaci a současně je hojně užívána, jelikož je neprůhledná, neboť její výsledky laik není schopen adekvátně interpretovat, je ideální, protože je způsobilá získat podstatné informace v té nejryzejší podobě. Samostatnou otázkou je však následná interpretace ze strany odborníka a zprostředkování výsledků laikům, jelikož se naskýtají rizika obtížné přezkoumatelnosti závěru znalce. Proto shledávám jako velmi důležité vybrat takovou vědeckou metodu, která je mimo jiné pochopitelná pro soud a účastníky řízení, a jejíž výsledky budou pro řízení ve věcech péče soudu o nezletilé přínosem, nikoliv překážkou.

Jestliže navážu na Křístka a jeho postoj k Roschachovu testu, je naprosto jasné, že osoba, která má zběžné povědomí o psychologii, Roschachův test zná. I přesto je stále užíván, a to svědčí o tom, že laik není schopen během testování cíleně reagovat či projevit určité sklony, což svědčí o zmíněné neprůhlednosti vědecké metody. Zároveň jde o projektivní metodu, jež je odborníky značně vyzdvižována. Nicméně handicapem aplikace Rorschachova testu může být těžko přezkoumatelné vyvozené závěry, jelikož běžný čtenář znaleckého posudku není schopen výklad odborného posuzování lidských interakcí kriticky zhodnotit.

3.4 Počet užitých odborných metod

Pokud hovořím o kvalitě znaleckého posudku, zabírám se též otázkou kvantity, ve smyslu kolika odbornými metodami má znalec skutkový stav zjišťovat. Za mě osobně je stěžejní absence pochybnosti. Jestliže ze zjištěných skutečností bude patrna vysoká míra pravděpodobnosti, mám za to, že je namístež učinit úsudek a na základě toho přejít k vypracování závěru obsahujícímu odpovědi na znalecké otázky.

---

⁴⁶ NOVÁK, Tomáš, Simona CORRADINIOVÁ a Radim VYPUŠTĚK. Kontakt s dětmi po rozvodu: jak nepřijít o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 57.

Novák k tomu uvádí štiplavou poznámku z praxe: „...*Není úměra – čím více testů, tím kvalitnější posudek. Někdy se zdá, jako by platilo – čím více testů, tím méně v závěrech jistý znalec. Určitě platí – čím více testů, tím bude účtováno vyšší znalečné.*“⁴⁷ Není v mé kompetenci posuzovat jistotu znalců ve svých závěrech, nicméně reaguji na vyjádření ohledně výše znalečného. Několikrát jsem se vyjadřovala, že je v nejlepším zájmu dítěte, pokud soudní řízení ve věcech péče soudu o nezletilé probíhá bez průtahů. A v tomto případě, který Novák kriticky zmiňuje, je kombinace průtahů řízení a finanční nákladnosti. Kladu si otázku, jak v takovém případě postupuje soud. Jaké jsou následky narušení hospodárnosti soudního řízení? Já osobně v tom spatřuji důvod, proč bych jako soudce v dalším soudním řízení v obdobné věci, ve které by bylo vhodné ustanovit znalce, zvolila jiného odborníka. Taková praxe ze strany znalce se mi totiž jeví jako neetická, zvláště v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé.

Celkově lze shrnout, že kvalita zpracování nálezu znaleckého posudku je předzvěstí, jaké kvality bude závěr znaleckého posudku, protože zmíněný nálezn je podkladem pro znalcovu uvážení. Což znamená, že do závěru znaleckého posudku se promítne znalcův úsudek, jenž: „*Představuje znalcovu činnost, pomocí které z podkladů vyvozuje odpovědi.*“⁴⁸ Leckdy se stane, jak uvádí Novák, že znalec nejenže učiní závěr, ze kterého není zřejmé, na základě čeho tak usuzoval, a to i přesto že v nálezu je rozebrána konkrétní metoda, která byla aplikována, ale také že v nálezu zcela chybí výsledky dané metody, jež je ve zbytku dostatečně popsána.⁴⁹ Tato problematika je podrobně rozebrána v následující kapitole.

3.5 Zkušenosti znalce

Samostatným tématem je otázka zkušeností znalce. Dle Šínové platí, že je v českém právním prostředí aplikovatelná americká doktrína, jež připouští znalecké dokazování založené na zkušenosti znalce, neboť k dané věci uvádí: „*Jakkoli je obecně s přenositelností americké doktríny na českou praxi s ohledem na kontinentální charakter právní úpravy problém, máme za to, že v tomto případě jsou závěry rozhodnutí amerického Nejvyššího soudu aplikovatelné, respektive mohou být vhodným inspiračním zdrojem. Nejvyšší soud USA v citovaném rozhodnutí uzavřel, že i takto koncipované znalecké posudky jsou z hlediska dokazování přípustné a lze je ke zjištění skutečností založených na odborném posouzení obecně využít.*“⁵⁰

---

⁴⁷ NOVÁK, Tomáš, Simona CORRADINIOVÁ a Radim VYPUŠTĚÁK. Kontakt s dětmi po rozvodu: jak nepřijít o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 59.

⁴⁸ KRÍSTEK, Lukáš. Jak má vypadat znalecký posudek. Soudce. 2017, 14(2), s. 10.

⁴⁹ NOVÁK, Tomáš, Simona CORRADINIOVÁ a Radim VYPUŠTĚÁK. Kontakt s dětmi po rozvodu: jak nepřijít o dítě... s. 58.

⁵⁰ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 267.

Je tedy zřejmé, že znalecký posudek nemusí být založen pouze na odborných metodách, ale mohou vedle nich být rovnocenně aplikovány zkušenosti znalce.

Tento postoj ukazuje cestu, jak lze na daný případ vztáhnout poznatky z doposud získaných zkušeností v dané oblasti. Je ovšem nutné rozlišovat situace, kdy je a naopak není nutné aplikovat znalcovy zkušenosti. Platí, že pokud je vzhledem k lidskému poznání možné využít forenzní vědy, které se v řízeních ve věcech péče soudu o nezletilé aplikují například ohledně paternit, je namístě je využít. Důvodem je větší míra pravděpodobnosti pravdivosti vyvozeného závěru. V rámci péče soudu o nezletilé však zpravidla není namístě využívat metod forenzních věd, ale věd jiné povahy. V takových případech lze zvažovat aplikaci zkušeností znalce. Předpokladem je, že daná problematika již byla podrobena empirickým metodám v rámci společenských věd. Výše uvedené tedy demonstruje rozdíl mezi zjištěným skutkovým stavem na základě postupů metod forenzních věd (forensic science) a posudků, které v jiných vědách vycházejí z empirického zkoumání, respektive nabytí a zhodnocení zkušenostních poznatků (experince based).

Aplikovatelnost zkušeností znalce již potvrzuje judikatura, a to například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, p. zn. 33 Cdo 103/2018, který uvádí: *„Nelze pominout, že mnohdy je soudce (rozuměj taktéž „soud“) při objasňování skutečností významných pro rozhodnutí věci postaven do situace, kdy je nezbytné objasnit realitu na základě znalostí a zkušeností vyžadujících odborných znalostí. Těmi se rozumí jiné znalosti, než znalosti z oblasti práva (ty soudci dává jeho erudice a obecná zkušenost získaná životní praxí v oboru práva). K získání takových poznatků může dojít jen prostřednictvím znalců, tj. osob, jež požadované odborné znalosti a zkušenosti mají.“*⁵¹

---

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, p. zn. 33 Cdo 103/2018.

4 Důsledkový vztah závěru znaleckého posudku s jednotlivými argumenty

4.1 Definice důsledkového vztahu

Výsledkem znalecké činnosti znalce je vypracování znaleckého posudku, který, vzhledem ke své formální struktuře, obsahuje za samotným nálezem, jenž zahrnuje veškeré logické úsudky na základě logických metod, závěr spočívající v konkrétních odpovědích na soudem položené znalecké otázky.⁵² Podmínkou aplikovatelného znaleckého posudku je tzv. důsledkový vztah zmíněného závěru znaleckého posudku s jednotlivými argumenty uvedenými v nálezem daného znaleckého posudku.⁵³ Přičemž důsledkový vztah mezi nálezem a závěrem znaleckého posudku spatřuji v provázanosti projevující se tak, že skutečnost, ke které znalec došel komplexním zkoumáním za použití odborných postupů, je uvedena v závěru znaleckého posudku. Křístek ve svém článku Jak má vypadat znalecký posudek definuje důsledkový vztah jako: „*Postup, kterým znalec z premis (podkladů) dospěl k závěrům,*“ nebo jako, „*postup vyvozování závěrů z argumentů.*“⁵⁴

4.2 Důsledkový vztah jako projev vlastností znaleckého posudku

V návaznosti na několik základních vlastností, kterými má správně zpracovaný znalecký posudek disponovat, je namísto uvést, že existence důsledkového vztahu svědčí o tom, že znalecký posudek je srozumitelný.⁵⁵ Je totiž třeba mít na paměti, že znalec předává skutková zjištění soudu a účastníkům řízení tak, aby byla pro ně pochopitelná a celkově přínosná. Zárukou tohoto důsledku znalecké činnosti je zpracování takového posudku, kterému porozumí laická společnost, na kterou znalec cílí.

A právě skutečnost, zda je znalecký posudek srozumitelný či nikoliv, je jedno z kritérií, zda je znalecký posudek přezkoumatelný.⁵⁶ A přezkoumatelnost znaleckého posudku dává soudu možnost přesvědčit se o jeho pravdivosti jako další vlastnosti výsledku odborné činnosti znalce.⁵⁷ Je tedy zřejmé, že důsledkový vztah mezi jednotlivými částmi, které tvoří celkovou strukturu znaleckého posudku, je předpokladem možného ztotožnění soudu se skutkovým stavem tak, jak ho zjistil znalec, nebo v případě neztotožnění tato vlastnost ospravedlňuje příklonění se k reviznímu dokazování.

---

⁵² WINTEROVÁ, Alena. Znalec a znalecký posudek v civilním soudním řízení. Soudce. 2017, 19(1), s. 9.

⁵³ KRÍSTEK, Lukáš. Jak má vypadat znalecký posudek. Soudce. 2017, 14(2), s. 9.

⁵⁴ Tamtéž, s. 9.

⁵⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 267.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ KRÍSTEK, Lukáš. Jak má vypadat znalecký posudek..., s. 8.

Lze tedy zobecnit, že o důsledkovém vztahu je možné hovořit, pokud nálezn znaleckého posudku obsahuje takové údaje, ze kterých znalec byl schopen vytvořit adekvátní odpověď na znaleckou otázku. O důsledkovém vztahu proto nemůže být řeč v případě, kdy závěr nenavazuje na nález, ať už z důvodu absence oprávněných procesních kroků znalce, jako je výslech nezletilého, či absence vypořádání se s poskytnutými vstupními podklady, nebo z důvodu nesouladu mezi informacemi, jež byly patrné z postupů uvedených v nálezu, a údaji v závěru znaleckého posudku.

Dle Křístka není na čtenáři znaleckého posudku, aby důsledkový vztah ve znalecké práci našel, ale sám má důsledkový vztah v posudku, jenž navazuje na nález, popsat, neboť právě znalec je odpovědný za správné použití tohoto vztahu. Pokud odhlédnu od Křístkovy příkladu správně uvedeného důsledkového vztahu ve znaleckém posudku zabývající se oceňováním majetku a budu nahlížet na problematiku znaleckých posudků ve věcech péče soudu o nezletilé obdobnou optikou, mohu uvést, že by se znalec měl zdržet postupu, kdy pouze odpoví soudu na znalecké otázky například o rodičovských schopnostech rodičů nezletilých, ale měl by k odpovědím na dotazy soudu vztáhnout ty poznatky uvedené v nálezu znaleckého posudku, aby bylo bez pochyb zřejmé, z čeho znalec vycházel.⁵⁸

4.3 Nedostatky důsledkového vztahu

Z odborných monografií a článků vyplývá, že v praxi není výjimečné, když ohledně důsledkového vztahu nastávají pochybnosti. Jeden z typických argumentů této kritiky je, že se lze často setkat se znaleckými posudky, které ve svých závěrech obsahují pouhá tvrzení. Taková situace nastává: „*Pokud soud položí otázku ... a znalec odpoví ..., aniž by v posudku zdůvodnil, jak k výsledku dospěl...*“⁵⁹

Pokud ale není patrné, na základě čeho dospěl znalec ke svému závěru, jsou ohroženy výše uvedené základní vlastnosti posudku, k čemuž se vyjadřuje i judikatura: „*Aby soud mohl znalecký posudek odpovědně hodnotit, nesmí se znalec omezit ve svém posudku jen na podání odborného závěru, nýbrž z jeho posudku musí mít soud možnost seznat, z kterých zjištění v posudku znalec vychází, jakou cestou k těmto zjištěním dospěl a na základě jakých úvah došel ke svému závěru.*“⁶⁰

Především je popřena srozumitelnost znaleckého posudku, která je předpokladem přezkoumatelnosti, neboť popis důsledkového vztahu je ukazatelem práce s informacemi ze

---

⁵⁸ KŘÍSTEK, Lukáš. Jak má vypadat znalecký posudek. Soudce. 2017, 14(2), s. 10.

⁵⁹ Tamtéž, s. 8.

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne ze dne 6. 8. 2009, sp. zn. 30 Cdo 352/2008.

strany znalce. Pokud takový popis chybí, tak soud, účastník ani jakýkoliv další čtenář laik nebude schopen pochopit výsledky znalcovy analýzy vstupních podkladů, proč dané podklady redukoval, abstrahoval, a v konečném důsledku, jak dospěl k závěrečné syntéze, která mu sjednotila veškeré potřebné informace, které následně mohl podrobit odborným metodám, ať už logickým nebo empirickým, a úsudkům.⁶¹

Uvedené dokládá i názor Šínové, která uvádí, že se v praxi setkává se znaleckými posudky, které sice zahrnují použití odborných metod, prostřednictvím kterých znalec získá přínosné informace, nicméně v závěru posudku naprosto chybí jakákoliv spojitost mezi v závěru uvedeným skutkovým zjištěním a v nálezu použitou odbornou metodou. Šínová tuto nešťastnou zkušenost doplňuje o procesní důsledek, kterým je doplnění v souladu s ustanovením § 127 OSŘ, tedy prostřednictvím písemného dodatku nebo výsledkem.⁶²

4.4 Nedostatky odpovědi znalce v závěru znaleckého posudku

Zvláštní pozornost by se měla věnovat též samotnému znění odpovědi na znalecké otázky, neboť shledávám, že v právním povědomí máme zakotveno, že častokrát znalci mají za to, že jejich poznatky působí jako dogma. Není tomu tak. Už jen v právním prostředí panující teze, co další znalec, další poznatek, svědčí o tom, že není namístě, aby znalec ve svém znaleckém posudku uváděl kategorická tvrzení, jelikož znalci v kontextu hodnocení důkazů v soudním řízení nenáleží posuzování, zda jsou jím zodpovězené znalecké otázky pravdivé.

V kontextu rodinného práva není možné, aby například v případě paternit bylo kategoricky stanoveno otcovství. Byť se může jevit jako vysoce pravděpodobné, že genetika mluví ve prospěch otcovství daného muže, nemusí tomu tak být. Proto by se měl znalec zdržet jakýchkoliv pevných závěrů ve znění ANO či NE, ale naopak by měl věnovat pozornost pravděpodobnosti. Ostatně to také uvádí Šínová, která zároveň odkazuje na Bayesovskou inferenci, tedy vědeckou koncepci, která pracuje s mírou pravděpodobnosti daného jevu.⁶³

Dle mého názoru je zarážející, že v situaci, kdy shledá soud jako důvodné ustanovit znalce, dochází ke zpracování takového znaleckého posudku, který je po obsahové stránce nedostačující. Ještě jako více alarmující pochybení považuji situaci, kdy znalecký posudek zahrnuje vlastní nálezy, ve kterém se znalec vypořádává se získanými informacemi za současného užití odborných metod, ale ten se následně nepromítne do závěru znaleckého posudku tak, aby bylo patrné, o co svá odborná tvrzení znalec opírá, tedy jaké informace jsou

---

⁶¹ KŘÍSTEK, Lukáš. Jak má vypadat znalecký posudek. *Soudce*. 2017, 14(2), s. 10.

⁶² ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In *Právo, obchod, ekonomika*. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 267.

⁶³ Tamtéž, s. 268.

dle jeho odborného posouzení skutkovým zjištěním, proč tomu tak je a z čeho to vyplývá. Oproti tomu znalecký posudek, který by obsahoval pouze znalecův závěr za současné absence nálezu, považuji za úplné pochybení. Nerozumím ovšem tomu, že v praxi dochází k nedotažení dosavadní práce do zdárného konce v podobě vytvoření důsledkového vztahu mezi nálezem a závěrem znaleckého posudku a jeho popisu. Proč tomu tak je? Chtějí znalci záměrně zpracovávat dodatky, ve kterých vytýkané nedostatky napraví? Já osobně nenacházím pochopení pro tento postup, naopak se zaobírám ohrožením postavení účastníků v případě těchto vad.

V jakém jiném soudním řízení než v řízení tohoto typu, tedy ve věcech péče soudu o nezletilé, je opravdu stěžejní jednat bezodkladně, bez prodlení? Je ovšem zřejmé, že v praxi není výjimkou, že znalecké posudky jsou chybné a jejich následná náprava s cílem je v daném procesu efektivně užít popírá jeden ze základních principů, kterým je rozhodnutí bez průtahů. Nebojím se uvést, že uvedené průtahy ohrožují nejlepší zájem dítěte.

Co se týče často užívaných kategorických tvrzení objevujících se v závěru znaleckého posudku, tak k tomu uvádím, že se naprosto ztotožňuji s názorem Šínové, která podotýká, že v české právní praxi se nehovoří o pravděpodobnosti, ale pouze se určuje kladný nebo záporný postoj. Vztáhnou-li tento názor na péči soudu o nezletilé, tak opravdu nelze stoprocentně určit, zda je posuzovaný účastník otcem nezletilého či ne, byť pravděpodobnost úspěšného určení otcovství je vzhledem k vývoji genetiky vysoká. O vhodnosti zaobírání se pravděpodobností v oblasti dokazování jsem se přesvědčila právě po seznámení se s fungováním Bayesovské inference. Jde o takový vědecký postup, který je schopen poskytnout mnohem konkrétnější a detailnější informace, než kategorické určení ANO/NE.

O pravděpodobnosti v rámci dokazování píše i Tomoszek ve svém článku ohledně zásad pro znalecké dokazování vyplývajících z práva na spravedlivý proces. Bez příkras uvádí, že až na výjimky není možné při dokazování dosáhnout absolutní jistoty. Proto je namístě věnovat pozornost míře pravděpodobnosti a oprostít se od kategorických tvrzení, které by byly bezesporu pro soud jednodušší, ovšem jak uvádí: „*Není to logicky ani procesně správně.*“⁶⁴

Celkově spatřuji poslání této pasáže Tomoszkova článku v tom, že říká, že není nedostatkem znaleckého posudku, pokud nepřinese jednoznačnou odpověď, ba naopak. Existují dva základní důvody. Prvním z nich je situace, kdy nelze deklarovat s absolutní jistotou určitý závěr vzhledem k současnému stavu poznání. Dalším důvodem je: „*Poněkud odlišná situace, a to že na vhodně položenou otázku není znalec schopen odpovědět, ať již z důvodu*

---

⁶⁴ TOMOSZEK, Maxim. Jaké zásady pro znalecké dokazování vyplývají z práva na spravedlivý proces? Časopis pro právní vědu a praxi. 1/2020, s. 62.

nedostatku vstupních informací nebo limitů použitých metod. V tom případě to musí soudu jasně sdělit.“⁶⁵ Jako klíčové a inspirativní shledávám jeho konstatování, že: „*I závěr, že znalec není schopen na danou otázku odpovědět, je přípustným výsledkem znaleckého posudku.*“⁶⁶

S tímto postojem naprosto souhlasím, protože dle mého mínění opravdu nelze posuzovat kvalitu znaleckého posudku dle síly závěru znalce. Navíc, jak Tomoszek sám dokládá, uvedený názor vhodně interpretuje ustanovení § 28 odst. 5 z. č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, ve znění pozdějších předpisů, jehož druhá a následující věta zní: „*V souladu s obecně uznávanými postupy a standardy obsahuje závěr posudku jednoznačné odpovědi na položené otázky; pokud podklady nebo metoda neumožňují znalci vyslovit jednoznačný závěr, uvede znalec skutečnosti snižující přesnost závěru.*“

Domnívám se, že jednou bude dán prostor takovým postupům, a to nejen v oblasti genetiky, nicméně jsem toho názoru, že k tomu musí české právní prostředí dospět, stejně jako dospělo k respektování znalcových zkušeností, kterými může znalec zdůvodnit své závěry.⁶⁷ Bayesovský theorem je dle mého mínění cesta, jak lze objektivně udělat závěr o skutkovém stavu.

Je však otázkou, jak v praxi postupují samotné soudy, pokud znalecký posudek vykazuje jasné nedokonalosti. Hodnotí znalecké posudky kriticky? V návaznosti na uvedené názory a zkušenosti odborníků ohledně častého přejímání znaleckých posudků jakožto zdroj pravdivého skutkového stavu ze stran soudů jsem skeptická. Na druhou stranu o to větší význam spatřuji v opravných prostředcích a právním zastoupení účastníků řízení, jelikož jsem přesvědčena, že i právní zástupci dokáží v rámci ochrany procesních práv svých klientů odhalit vady těchto důkazních prostředků.

---

⁶⁵ TOMOSZEK, Maxim. Jaké zásady pro znalecké dokazování vyplývají z práva na spravedlivý proces? Časopis pro právní vědu a praxi. 1/2020, s. 63.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 267.

5 Zhodnocení znaleckého posudku soudem

5.1 Obecně k hodnocení znaleckého posudku

V následné fázi po provedení důkazů v rámci dokazování, během kterého byly provedeny důkazy tak, aby byla objasněna materiální pravda, musí soud z daného vyvodit závěr. Přičemž veškeré učiněné myšlenkové operace ohledně skutkového stavu musí být učiněny za respektování zásady volného hodnocení důkazů. To dokládá i znění ustanovení § 132 OSŘ.⁶⁸ Podstatou této zásady je, že posouzení pravdivosti dané skutečnosti je pouze na soudu.⁶⁹

V návaznosti na to uvádím, že znalecký posudek je důkazní prostředek jako každý jiný, z čehož plyne, že i důkaz z něj provedený je rovnocenný ostatním důkazům bez ohledu na to, zda je navržen účastníkem řízení nebo ho chce provést soud. To dokládá i nález Ústavního soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 4457/12, který mimo jiné klade důraz na jeho všestrannou prověrku ze strany soudu⁷⁰. Až ve vzájemné souvislosti všech důkazů a jejich zhodnocení jako celku může soud dospět ke zhodnocení skutkového stavu a vyvození jeho právních následků. Zákon znaleckému posudku nepřiznává vyšší právní sílu. Pokud soud shledá nutnost zpracování znaleckého posudku, tak důkazní váha znaleckého posudku je stejná jako u jiných důkazních prostředků.

Jak lze prověřit obsahovou správnost znaleckého posudku soudem, když je zpracován odborníkem na danou problematiku? Odpovědí je fakt, že i přes svou odbornost v dané oblasti znalec zpracovává posudek tak, aby byl pochopitelný pro laika. Což svědčí o vlastnosti, kterou musí znalecký posudek mít, a tou je přezkoumatelnost. Přičemž kontrolou pro zhotovitele posudku je skutečnost, zda je či není jeho práce pochopitelná pro soudce a účastníky, tedy osoby, které s ním přijdou do styku a nejsou odborníky.⁷¹

Znalcovým návodem, jak má psát posudek pro laiky, je přehledný Křístkův výčet v jednom z jeho článků na toto téma: „*Aby byl posudek přezkoumatelný, měl by znalec:*

- *Uvést znalecké otázky, na které odpovídá,*
- *Uvést podklady, které měl k dispozici,*
- *Uvést podklady, o které znalec požádal neobdržel je,*
- *Podklady, které nejsou součástí spisu, založit do spisu, nebo by tyto podklady měly být součástí příloh znaleckého posudku ...,*

⁶⁸ KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 214.

⁶⁹ SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, Šinová, Renáta a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017, xxv, 1601 s. Beckova edice komentované zákony., s. 558.

⁷⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 4457/12.

⁷¹ KŘÍSTEK, Lukáš. Hodnocení znaleckého posudku (a nekvalitní judikatura). Soudce. 2017, 19(3), s. 22-23.

- *Uvést, jakými metodami lze problém řešit ...,*
- *Uvést, kterou metodu vybral pro řešení problému a proč,*
- *Popsat a vysvětlit postup, kterým dospívá k výsledku ..., které vstupní podklady použil, a proč, a jak vyvozoval ze vstupních podkladů (argumentů) závěry; ...*
- *Odpovědět na znalecké otázky.*⁷²

Výše uvedenému v hrubých rysech odpovídal i donedávna platný a účinný prováděcí právní předpis k zákonu č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, tedy vyhláška č. 37/1967 Sb., vyhláška ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, která v ustanovení § 13 stanovuje požadavky na náležitosti znaleckého posudku.

S ohledem na novou platnou a účinnou právní úpravu v zákoně č. 254/2019 Sb, o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, ve znění pozdějších předpisů, je namístě uvést, že na rozdíl od předchozí právní úpravy jsou náležitosti znaleckého posudku obsaženy přímo v zákoně, přičemž nový zákon, nahrazující ten z roku 1967, přímo reaguje na nutnost přezkumu věcné správnosti znaleckého posudku, když v ustanovení § 28 odst. 1 v první řadě vyzdvihuje nutnost zpracování znaleckého posudku tak, aby byl úplný, pravdivý a přezkoumatelný, a následně uvádí, že toho lze dosáhnout za splnění požadavků uvedených v odst. 2 téhož ustanovení. Tuto skutečnost označuji za jeden z přínosů nové právní úpravy v této právní oblasti.

K danému se též vyjádřil Tomoszek v tom smyslu, že nová právní úprava zahrnuje něco, co se doposud pouze judikovalo, a tedy že je třeba přihlídnout k řadě kritérií v posudku znalce, aby bylo jeho zpracování kvalitně posouzeno. Nicméně z článku Tomoszka na téma znaleckých posudků ve spojení s právem na spravedlivý proces jasně vyplývá, že zahrnutí judikované materie do samotného zákona se nemá považovat za úplný vrchol vývoje v této oblasti, neboť stále lze aktuální právní stav označit za příliš obecný, což dává prostor k odlišnému chápání a přístupu nejen ze strany soudů, ale i znalců. Článek tedy upozorňuje na to, že by si normotvůrci měli stanovit vysoké cíle i v případě prováděcího předpisu, tedy vyhlášky k novému zákonu, ke které je zmocněno Ministerstvo spravedlnosti, a to s odkazem na zahraniční právní úpravu, jelikož: *„Zatím nejkomplexnější souhrn opatření k zajištění transparentnosti znaleckého dokazování, z toho plynoucí jeho efektivní kontroly stranami i soudem a spravedlivého hodnocení důkazů navrhl italsko-švýcarský tým v roce 2017.“*⁷³

⁷² KRÍSTEK, Lukáš. Jak má vypadat znalecký posudek. Soudce. 2017, 14(2), s. 9.

⁷³ TOMOSZEK, Maxim. Jaké zásady pro znalecké dokazování vyplývají z práva na spravedlivý proces? Časopis pro právní vědu a praxi. 1/2020, s. 68.

Osobně vidím přínos nové právní úpravy, co se týče konkrétních náležitostí, které jsou uvedeny přímo v zákoně, a nikoliv v prováděcím právním předpisu, jak tomu bylo doposud. Spatřuji v ní promítnutí klíčové judikatury. Nicméně se ztotožňuji s názorem, že je víc než vhodné hledat inspiraci v jiných právních řádech a stále pracovat na ucelenosti dokazování prostřednictvím důkazního prostředku, kterým je právě znalecký posudek. Až s odstupem času bude namístě hodnotit, jestli byla zákonná právní úprava, jež od 1. 1. 2021 nahradila předchozí právní úpravu, dostatečná, nebo mělo dojít k implementaci zahraničních standardů do našeho právního řádu či alespoň vytvoření konkrétní metodiky tak, jak polemizuje Tomoszek.⁷⁴

5.2 Přezkum znaleckých posudků v praxi

V dnešní době je nepochybné, že soudu náleží hodnocení znaleckému posudku. Není to jeho oprávněním, ale povinností. To dokládá i náleží Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. I. ÚS 49/05, jehož právní věta říká: „*Ponechávat bez povšimnutí věcnou správnost znaleckého posudku, slepě důvěřovat závěrům znalce, by znamenalo ve svých důsledcích popřít zásadu volného hodnocení důkazů soudem podle jeho vnitřního přesvědčení, a naopak privilegovat znalecký důkaz a přenášet odpovědnost za skutkovou správnost soudního rozhodování na znalce; takový postup nelze z ústavněprávních hledisek akceptovat.*“⁷⁵

Pro zodpovězení si otázky, proč je nesmírně důležité věcné hodnocení znaleckého posudku soudem, je podstatné si uvědomit, že znalecký posudek je subjektivním názorem znalce, byť odborným. Podstatou následného hodnocení před soudem je objektivizace subjektivního pohledu odborníka.⁷⁶ Křístek ve svém zamyšlení na téma hodnocení znaleckého posudku varuje, že v případě nehodnocení znaleckých posudků soudy se celkově sníží kvalita takových důkazních prostředků. Ale dodává, že předpokladem přezkumu je podložení každého údaje, na základě kterého je následně soudce schopný znalce „svléknout do naha“.⁷⁷

5.3 Význam hodnocení věcné správnosti

Jak bylo již zmíněno, podstatou hodnocení znaleckého posudku soudem je posouzení jeho věcné správnosti. Ještě dříve, než dojde k posuzování kvality obsahu, je namístě určit, zda je daný posudek vůbec pro dané řízení relevantní. Pro tyto účely Křístek pokládá otázky: „*Posune informace zjištěná znalcem soudní řízení dále? Má vůbec smysl zjišťovat, zdali je*

---

⁷⁴TOMOSZEK, Maxim. Jaké zásady pro znalecké dokazování vyplývají z práva na spravedlivý proces? Časopis pro právní vědu a praxi. 1/2020, s. 70.

⁷⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. I. ÚS 49/05.

⁷⁶ KRÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 218.

⁷⁷ KRÍSTEK, Lukáš. Hodnocení znaleckého posudku (a nekvalitní judikatura). Soudce. 2017, 19(3), s. 25.

*informace pravdivá?*⁷⁸ K tomu ilustrativně uvádí příklad, kdy soud zjišťuje, kde se nacházela osoba v konkrétní čas, načež znalecký posudek zjistil, kde se sice nacházela daná osoba, ale v jiný než soudem neobjasněný okamžik.⁷⁹ Pokud dojdeme k závěru, že znalecký posudek nám dle jeho závěru bude užitečný, má smysl přistoupit ke stanovení jeho pravdivosti/nepravdivosti.

Proč se hovoří o věcné správnosti? Jelikož soudce není oprávněn zaobírat se odbornou stránkou posudku, zaměřuje se na jeho kvalitu, tedy posouzení jeho pravdivosti. Mimo to soud věnuje pozornost formální a procesní stránce, tedy zda můžeme znalecův dokument za znalecký posudek vůbec označit a zda ho následně lze provést jako důkazní prostředek.⁸⁰ Pak ale vyplyne otázka, co je tou pravdivostí, která svědčí o kvalitě znaleckého posudku. Křístek k tomu uvádí, že pravdivost se vyvozuje z dedukce, tedy že pravdivost vyplyne, pokud důsledky vylýnou ze zadaných premis, jinými slovy předpokladů. Takže pokud znalecovy závěry vychází z řádně popsaných předpokladů posudku, které vyplývají ze soudem předložených vstupních podkladů, lze hovořit o opravdivosti.⁸¹

V případě pravdivosti a formální a procesní bezchybnosti, kdy znaleckému posudku nemůže být vytknuta materiální stránka a kupříkladu nezákonnost podkladů, je následně možné znalecký posudek jakožto důkazní prostředek v řízení provést a získat důkaz.⁸² Pokud ale znalecký posudek v rámci hodnocení jeho věcné správnosti neobstojí, soudce ho neprovádí. Obdobně soud postupuje v případě předložení soukromého znaleckého posudku účastníkem řízení, což je mimo jiné jeho procesním právem v souladu s ustanovením § 127a OSŘ, neboť soud je nadán pravomocí odmítnout provedení důkazu účastníkem navrhovaným způsobem jen za řádné argumentace.⁸³

Pokud se soudce rozhodne znalecký posudek provést, konkrétně přihlíží k tomu, zda jsou závěry znalce řádně odůvodněny, zda navazují na obsah posudku a jestli znalec věnoval pozornost veškerým skutečnostem, které vyplývaly ze vstupních podkladů. Zjednodušeně řečeno, přihlíží k tomu, jestli jednotlivé části znalecovy práce jsou ve vzájemném propojení za použití odpovídajících logických metod.⁸⁴

---

⁷⁸ KŘÍSTEK, Lukáš. Jak má vypadat znalecký posudek. Soudce. 2017, 14(2), s. 16.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 214.

⁸¹ Tamtéž, s. 227.

⁸² Tamtéž, s. 214.

⁸³ Tamtéž, s. 42.

⁸⁴ HROMADA, Miroslav In SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, Šínová, Renáta a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017, xxv, 1601 s. Beckova edice komentované zákony., s. 549.

5.4 Automatické přejímání znaleckého posudku

Nicméně tuzemská judikatura zahrnuje i takové judikáty, které právní názor Ústavního soudu vyjádřený v nálezu ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. I. ÚS 49/06 a potvrzený plenárním náležen Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 11/08⁸⁵ nerespektují, ale ztotožňují se s teoretickou koncepcí vědeckého soudce, jež je dávno překročena.⁸⁶

Paradoxem je, že nejen že judikuje v rozporu s názory Ústavního soudu Nejvyšší soud, ale činí i tak sám Ústavní soud, jak ukazuje Křístek.⁸⁷ Tento fakt nasvědčuje tomu, že české soudnictví čeká dlouhá cesta, než jednotně přistoupí k naprosté nutnosti hodnocení znaleckého posudku ze strany soudu a upustí od přejímání závěrů znaleckému posudku jako dogmat, ke kterému dochází, jak zdůrazňuje Šínová. Ta k tomu uvádí, že právní názor Nejvyššího soudu, kdy nelze soudem hodnotit odborné závěry znalce, nelze vykládat tak, že se znalecký posudek automaticky přejímá. Pokud se na to nahlíží touto optikou, v důsledku to může znamenat, že častá využití institutu znaleckého posudku ve věcech péče soudu o nezletilé mohou vést k rozhodnutím založeným právě na tomto důkazním prostředku, aniž by proběhla soudní kontrola.⁸⁸

Osobně nesouhlasím s postupem soudů, které obecně odmítají hodnocení věcné správnosti znaleckého posudku, protože mám za to, že za působení zásady *iura novit curia* tento postoj není správný a důvodný. Je ovšem podstatné rozlišovat mezi znaleckým posudkem, který prokazuje skutečnosti při aplikaci forenzních věd, a mezi znaleckým posudkem postaveným na zkušenostním základu znalce. Nelze popřít, že posudek znalce, který použil tzv. forensic science a tzv. znalecký posudek experience based, mají stejnou hodnotu, jež není vyšší než význam jiných důkazních prostředků. Nicméně je třeba mezi nimi rozlišovat.

Jsou skutečnosti, jako jsou v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé například paternity, jež se prokazují v rámci genetické analýzy, během které se pracuje s biologickým materiálem. Výsledné zjištění stanovené v procentech lze, co se týče míry rizik nesprávnosti závěru, považovat za více konkrétnější a při dokazování způsobilé při porovnání s ostatními důkazními prostředky obstat, než znalecký posudek, jehož závěry vychází ze znaleckých zkušeností, aniž by na daný případ užil konkrétní metodu a postup, který se standardně v obdobných případech užívá. Důvodem, proč tomu tak je, je míra subjektivity a pravděpodobnosti daného posudku. Respektive výše uvedené poukazuje na to, že v oblasti forenzních věd jsou ověřené metody

---

⁸⁵ Plenární náležen Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 11/08.

⁸⁶ KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 218.

⁸⁷ KŘÍSTEK, Lukáš. Hodnocení znaleckého posudku (a nekvalitní judikatura). Soudce. 2017, 19(3), s. 19.

⁸⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 268.

zkoumání, jež poskytují jasný výsledek a zpravidla je znalec schopen i uvést chybovost použité metody. Nad přesvědčivostí těchto závěrů pak ostatní důkazní prostředky převažují jen těžce, např. jestliže ve výše uvedeném příkladu paternit znalecký posudek prokáže na 99.975 % genetickou shodu, těžko soud spíše uvěří svědkovi, že matka spolu s domnělým otcem nesouložili. Naproti tomu u posudků založených jen na zkušenostních závěrech je hodnocení odlišné v tom, že znalec ani zpravidla není schopen uvést chybovost použité metody, neboť ani žádnou ověřenou forenzní metodu nepoužívá. Např. uvede pouze to, že nedoporučuje střídavou péči u autisty, neboť tyto děti zpravidla špatně snášejí změnu prostředí. V případě takového závěru není vyloučeno, aby soud po provedení dalších důkazů dospěl k závěru, že v tomto případě může být střídavá péče vhodná, neboť ostatní důkazy prokazují, že se jedná o výjimku z obecné zkušenosti daného znalce.

Nelze ovšem shrnout, že závěry znalce, ke kterým došel během laboratorního zkoumání, lze považovat vždy za bezchybné. Stejně, jako tomu je u „klasických“ odborných znaleckých posudků, i posudky znalců, věnujících se forezním vědám, podléhají soudnímu přezkumu. Může totiž nastat situace, kdy znalec ve svém závěru přichází úplně s jinou skutečností, respektive s jiným skutkovým závěrem, než vyplývá z ostatních důkazních prostředků. V takovém případě se ukazuje jako naprosto nezbytné přezkoumávat znalecké posudky, jelikož prostřednictvím této soudní kontroly může dojít ke zjištění rozporu s jinými důkazními prostředky a následné úvaze o možnosti revizního dokazování. Proto se těmto otázkám věnuji podrobněji právě v následující kapitole.

6 Revizní dokazování

6.1 Podstata revizního dokazování

Revizní dokazování lze zjednodušeně považovat za další možný krok soudu, pokud před ním znalecký posudek neobstojí, jak se může stát z mnoha důvodů. Jde o procesní institut, který může závěr znaleckého posudku potvrdit, nebo vyvrátit, přičemž hranice, kdy je vhodné a zcela namísto k reviznímu dokazování přistoupit, je stejně ožehavá jako hranice, kdy je vůbec důvodné určitě skutečnosti znalecky dokazovat.

Je ale naprosto zřejmé, že o vhodnosti revizního dokazování by nebyla řeč, pokud by byla popřena pravomoc soudu znalecký posudek hodnotit. Jak už bylo výše několikrát uvedeno, postup soudu vylučující zpětnou vazbu znalci by nebyl správný, a to i z důvodu samotné podstaty revizního dokazování. Šínová k tomu uvádí, že nelze v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé považovat závěry znaleckého posudku bez dalšího za skutková zjištění, neboť by tento postup negoval možnost následného revizního dokazování.⁸⁹ Podstatou revizního dokazování je odborná kontrola, která nastupuje v momentě, kdy soud po kontrole věcné správnosti přezkoumatelného posudku znalce dospěl k závěru, že zpracování je nedostatečné.

6.2 Předpoklady revizního dokazování

Předpokladem provedení revizního dokazování je skutečnost, že znalecký posudek disponuje určitou soudem označenou vadou, jež se nepodařilo odstranit prostřednictvím předchozího zákonem k tomu určeného procesního postupu, kterým je v případě zpracování ústního znaleckého posudku podání vysvětlení znalce dle ustanovení § 127 odst. 1 věta třetí před středníkem a v případě znaleckého posudku v písemné formě zpracování dodatku ke znaleckému posudku, který reaguje na sporné otázky, a to v souladu s ustanovením § 127 odst. 2, nebo již zmíněné podání vysvětlení dle ustanovení § 127 odst. 1 OSŘ.⁹⁰

Výše uvedené, tedy situaci, kdy nedochází k reviznímu dokazování, lze demonstrovat na příkladu. V případě, kdy měl písemný znalecký posudek, který byl předložen v souladu s ustanovením § 127 odst. 1 věta třetí za středníkem, nedostatky ohledně formální stránky, jež byla stanovena v předchozí právní úpravě z. č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, tak dále ve vyhlášce č. 37/1967 Sb., vyhláška ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, šlo je zpravidla odstranit právě výsledkem znalce před soudem. Tento závěr dokazuje i starší judikatura B 1/1988-12-II, která uvádí, že: „*Formální vady písemného znaleckého posudku (chybný název,*

⁸⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 268.

⁹⁰ KRÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 207.

nedostatek znalecké doložky, a znalecké pečeti, atd.) lze zpravidla napravit při výslechu znalce před soudem.“⁹¹ Přičemž analogicky lze dospět k závěru, že výslechem lze odstranit též obsahové nejasnosti znaleckého posudku, aniž by nastala nutnost využití revizního dokazování.

Až poté, co nebyl nesoulad odstraněn přímo znalcem, jenž znalecký posudek zpracoval, nastupuje úvaha soudu, zda přistoupí k reviznímu dokazování, bez ohledu na to, jestli revizní dokazování provede jiný znalec nebo dokonce státní orgán, vědecký ústav, vysoká škola či instituce specializovaná na odbornou činnost dle ustanovení § 127 odst. 2, 3 OSŘ. To dokládá i rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 8. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2414/2008, který se k důvodnosti revizního dokazování vyjadřuje následovně: *„Vypracovaný posudek je tedy možno podrobit tzv. reviznímu znaleckému zkoumání, a to jak v případě existence několika rozporných posudků, tak v případě pochybností o správnosti posudku přezkoumávaného. Revizní znalecký posudek může zpracovat jiný znalec či znalecký ústav, občanský soudní řád přesnější návod pro tento postup neposkytuje. I když přezkum posudku znaleckého ústavu nebývá obvykle svěřován jedinému znalci (pravidlem je spíše přezkum posudku znalce znaleckým ústavem), nelze a priori takový postup označit za vadný, zejména tam, kde původní zadání nesměřuje k posouzení skutečností, které jsou pro rozhodnutí věci významné; ...“⁹²*

Jak bylo uvedeno, předpokladem úvahy o revizi je vada znaleckého posudku. Přičemž vada může být různého charakteru, ať už formální, procesní, obsahová, podstatná, nepodstatná, odstranitelná a neodstranitelná. Z povahy věci je patrné, že revizní dokazování nedokáže reagovat na vady podstatné a neodstranitelné. Totéž zdůrazňuje Křístek, který tvrdí, že: *„Aby byl posudek použitelný jako důkaz, musí být bezvadný, resp. nesmí trpět podstatnými neodstranitelnými vadami“.⁹³ Z tohoto názoru jasně vyplývá, že revizního dokazování lze užít, pokud v daném řízení byl soudu předložen znalecký posudek, jehož vady jsou nepodstatné a které lze odstranit. Nelze tedy zadávat k revizi posudek znalce, který je podjatý nebo který není v dané odborné oblasti oprávněn znalecký posudek zpracovat či si dokonce v dané věci nejprve opatřil důkaz, který následně zpracoval ve svém posudku. Takový posudek revizní dokazování „nezprocesní“.⁹⁴*

Typicky se soud uchýlí k nařízení revizního dokazování v případě, kdy po obsahové stránce spatřuje špatný výběr dané metody, jejího užití nebo celkově nesoulad mezi obsahem posudku a jeho závěrem. Též je namístě zvažovat užití tohoto procesního institutu, pokud

---

⁹¹ KRÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 223.

⁹² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 8. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2414/2008.

⁹³ KRÍSTEK, Lukáš. Znalectví..., s. 222.

⁹⁴ Tamtéž, s. 223.

závěry znaleckého posudku nasvědčují jinému skutkovému stavu než ostatní provedené důkazy.⁹⁵

6.3 Podmínky nařízení revizního dokazování

Nicméně podmínky, za kterých lze přistoupit k revizi jsou poměrně volné. Ve prospěch tohoto názoru svědčí i judikatura. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1290/2007, jež se mimo jiné vyjadřuje k aplikaci ustanovení § 127 odst. 2 OSŘ, k tomu uvádí: „*Zákon nestanoví předpoklady pro nařízení vypracování revizního znaleckého posudku a ponechává je na úvaze soudu; vypracování revizního znaleckého posudku bude přicházet do úvahy zejména tam, kde soud bude mít pochybnosti o správnosti již vypracovaného znaleckého posudku. Tyto pochybnosti mohou být vyvolány i předložením listinného důkazu – posudku znalce, vypracovaného mimo řízení; bude však vždy záležet na konkrétní situaci a na úvaze soudu, zda (zpravidla po slyšení ustanoveného znalce) bude mít pochybnosti za odstraněné.*“⁹⁶

Je proto patrné, že soud disponuje poměrně širokou diskrečí, zda se pro tento postup rozhodne, nebo ne. K dané problematice se vyslovila i Šínová, která nepopírá obtížnost rozhodování soudu v této věci, nicméně uvádí, že důvodnost revizního dokazování je jiná v případě paternit a znaleckého posudku založeném na aplikaci forezních věd, kdy znalecký posudek je v rozporu s výpovědí matky, která tvrdí, že s daným mužem souložila v rozhodné době, a v případě neshod o podpoře rodičovského role druhého rodiče, kdy znalec dojde k jinému závěru, než který vyplývá z ostatních provedených důkazních prostředků. Toto bylo již naznačeno výše. Mám pak shodně se Šínovou za to, že ve druhém uvedeném případě je bezesporu nutné se nespokojit pouze s písemným znaleckým posudkem, ale je vhodné znalce vyslechnout a zjistit míru jistoty jeho závěrů. Jestliže během výslechu bude znalec, který podložil své závěry odbornými metodami, na svých tvrzeních trvat, Šínová souhlasí s nařízením revizního dokazování a já se s tímto ztotožňuji.⁹⁷

Je ale nutné odlišovat situace, kdy se znalec během výslechu před soudem vysloví, že jeho posouzení dané věci v písemném zpracování stojí nikoliv na odborných metodách, které se standardně používají, ale na zkušenostním základu. To samo nestačí k nařízení revizního dokazování, ale je bezpochyby nezbytné se znalce ptát na rozsah jeho zkušeností, neboť jakýkoliv odklon od odborných metod, které se alespoň trochu přibližují svou důkazní vahou

⁹⁵ KRŮSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 222.

⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1290/2007.

⁹⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 269-270.

forenzním metodám, svědčí o možné chybovosti závěrů znalce, respektive o jejich nepoužitelnosti na daný případ s odůvodněním, že skutkové okolnosti jsou jiné než v případě, v němž znalec získal své zkušenosti. Proto Šínová uvádí, že pokud znalec odkazuje na své zkušenosti, nicméně podobný případ dané věci doposud neřešil, není vůbec nutné se přiklonit k reviznímu dokazování, ale je možné při dokazování vycházet z dalších důkazních prostředků, jako i zjištění názoru dítěte, a od znaleckého posudku se za řádné argumentace, která se následně promítne do rozhodnutí ve věci, je možné se odvrátit.⁹⁸

6.4 Shrnutí

Já osobně jsem toho názoru, že samotná úvaha o použití revizního dokazování v rámci řízení ve věcech péče soudu o nezletilé je dobrým krokem, protože svědčí o tom, že jednak byl znalecký posudek přezkoumatelný, ale také že jeho věcnou správnost soud posuzoval. Což znamená, že i přesto že soud se zabývá určitými vadami posudku znalce, lze posudku přisoudit vlastnost, kterou je přezkoumatelnost, jež dokazuje určitou kvalitu zpracování znaleckého posudku. Pokud se soud zabývá myšlenkou ohledně revizního dokazování, jasně to prokazuje kritické myšlení soudu a odklon od praxe soudů, které mnohokrát mají za to, že existuje určitá presumpce správnosti znaleckého posudku, jak uvedl Křístek.⁹⁹ S tím se naprosto ztotožňuji.

Co se týče zhodnocení vhodnosti revizního dokazování, uznávám, že mě velmi zaujal pohled Šínové, která hovoří o účelnosti výslechu znalce. Je totiž bezesporu, že provede-li soud výslech znalce řádně, výsledek může být velmi efektivní, neboť může být ukazatelem, zda jeho posudek, ať už je přednesen pouze ústně nebo byl před výslechem znalce předložen i písemně, obstojí, nebo naopak převáží ostatní důkazní prostředky, a tak se bude moct soud za důkladně provedené argumentace od něj odvrátit.¹⁰⁰

Těž se zabírám myšlenkou, zda stejně, jak se nadužívá ustanovení znalce za účelem zpracování znaleckého posudku, dochází k nadbytečnému reviznímu dokazování. Věřím, že soudci odhalí vady posudku znalce bez větších obtíží, pokud přistoupí k jeho hodnocení, je však otázkou, zda se automaticky přikloní k revizi, nebo věnují patřičnou pozornost ostatním důkazním prostředkům, a zda mu k rozhodnutí ve věci nepostačí ostatní důkazní prostředky, v důsledku čehož by ke znaleckému posudku vůbec nepřihlédl. Částečně mi na tuto úvahu odpovídá judikatura, konkrétně nález Ústavního soudu ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 87/99, který se vyjádřil k odmítnutí návrhu na provedení revizního dokazování, když uvedl: „*Námítka,*

⁹⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 269-270.

⁹⁹ KRÍSTEK, Lukáš. Jak má vypadat znalecký posudek. Soudce. 2017, 14(2), s. 8.

¹⁰⁰ ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé..., s. 269-270.

dle níž soudy v rámci důkazního řízení nevyhověly návrhu na provedení revizního znaleckého posudku a nezohlednily tvrzení stěžovatele o neobjektivnosti provedeného znaleckého posudku v důsledku kontaktu znalce s vedlejším účastníkem, sama o sobě nezakládá dotčení na základních právech a svobodách, plynoucích z čl. 36 Listiny, když ze zásad řádného procesu automaticky nevyplývá povinnost soudu provést všechny důkazy, které účastník řízení navrhl (§ 120 odst. 1 o. s. ř.).“¹⁰¹ Nález Ústavního soudu ukazuje, že soudy ne vždy přistoupí k reviznímu dokazování, a to buď v případě, kdy odmítají návrh účastníka soudního řízení za řádného zdůvodnění, nebo z vlastní vůle.

Ostatně tento postoj dokládá i Tomoszek, který uvádí, že tuzemská procesní úprava umožňuje odmítnutí návrhu na provedení důkazního prostředku, předloženého účastníkem řízení, ze tří důvodů, a to pokud je patrné, že dokazovaná skutečnost není pro řízení relevantní, pokud je pochybnost o vypovídací hodnotě návrhu, a v případě nadbytečnosti důkazního prostředku. V takových situacích může soud upustit od provedení navrhovaných důkazních prostředků, jestliže svůj postoj náležitě zdůvodní tak, aby nedošlo ke svévolnému zákazu hodnocení důkazů jako jedné ze složek práva na spravedlivý proces, jež je garantováno článkem 36 až 40 LZPS.¹⁰²

Mám proto za to, že stejně jako je zcela na soudu, zda provede konkrétní důkazní prostředek, bez ohledu na to, zda ho vyhledal sám, nebo mu byl účastníkem předložen, tak záleží také pouze na soudu, zda přistoupí k reviznímu dokazování, nebo ne. Soud by měl důkladně zvážit, jestli nelze zařadit důkazní prostředek do jedné z kategorií vyloučených důkazních prostředků, jak uvádí Tomoszek. Též by podle mého názoru měl důkladně zvážit, zda doposud zjištěné skutečnosti nejsou dostačující k prokázání dané věci tak, aby se soud při řádném odůvodnění mohl odklonit od skutečností uvedených ve znaleckém posudku.

---

¹⁰¹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. 87/99.

¹⁰² TOMOSZEK, Maxim. Jaké zásady pro znalecké dokazování vyplývají z práva na spravedlivý proces? Časopis pro právní vědu a praxi. 1/2020, s. 60.

Závěr

Na závěr diplomové práce mi vzniká prostor pro konečné shrnutí a zhodnocení, zda jsem naplnila v úvodu uvedené cíle. Mohu zobecnit, že naplnila, jelikož se mi podařilo najít stěžejní informace ke každé své otázce nebo polemice. Přínosné poznatky z oblasti znaleckého dokazování uvedu níže.

V prvé řadě jsem se zabírala poznatky ohledně důvodnosti ustanovení znalce v daném řízení ve věcech péče soudu o nezletilé. Základním důvodem ustanovení znalce je potřeba odborného pohledu na danou věc, přičemž na odbornost můžeme nahlížet jako na vysokou znalost a zkušenost v daném oboru. Úskalím však může být hodnocení, zda je odborné posouzení třeba, nebo ne. V praxi se totiž stává, že soudy přistupují k ustanovení znalce unáhleně a bezdůvodně. Dle hodnocení odborníků na danou problematiku mnohdy absentuje naléhavost využití znaleckého posudku, která se projevuje například nutností odborně posoudit psychický stav nezletilého, rodinné vztahy či výchovné předpoklady.

Není tedy výjimkou, že soud vyhledává znalce i v situaci, kdy je podle všeho schopen dojít k závěru sám. Je totiž mít na paměti, že při zachování působení vyšetřovacího principu a zásady volného hodnocení důkazů je soud schopen být v mnoha případech soběstačný, aniž by vznikla nutnost ustanovení znalce. Platí, že právě soud, jenž nese odpovědnost za celé soudní dokazování a posléze řízení, koriguje rozsah důkazních prostředků a z nich vyvozených důkazů. Proto v případě, kdy je možné zjistit skutkový stav, byť i ve vzájemné souvislosti více důkazních prostředků, protože není pro učinění závěrů o skutkové stavu třeba posouzení určitých zkušeností na základě odborných znalostí, měl by soud dát takovému postupu přednost před zbytečným zadáváním znaleckých otázek.

Je tomu tak z důvodu několika hrozících negativních následků. Za nejvýznamnější z nich považuji časovou a finanční náročnost, která může dost znatelně ohrožovat nejlepší zájem dítěte. Jsem proto toho názoru, že by měl soud přistupovat k ustanovení znalce obezřetně a nejprve by měl zodpovědně zhodnotit, zda skutkové otázky je způsobilý objasnit samostatně z důkazů, které hodnotí jak samostatně, tak jako celek v jejich vzájemné souvislosti aniž by k tomu potřeboval odborné znalosti, nebo není. Domnívám se, že jedině takový přístup je cestou, jak lze do budoucna předcházet nadužívání znaleckého dokazování, které je v české právní praxi dost rozšířené.

Problematika důvodnosti znaleckého dokazování souvisí s rozlišením dvou subjektů, a to soudu na jedné straně a znalce na straně druhé. Právě rozlišování postavení těchto dvou subjektů může jednak být ukazatelem, zda je znalecké dokazování namístě, ale také jedním z kritérií posouzení, zda je již zhotovený znalecký posudek vadný nebo bezvadný. Základem je

skutečnost, že znalec přináší odborný pohled na skutkovou stránku věci, nikoliv právní. Proto je třeba zdůraznit, jak vyplývá z výše uvedeného, že legitimním důvodem ustanovení znalce v daném soudním řízení je nutnost jeho odborného pohledu na skutkový stav, nikoliv na právní otázku dané věci. Nemělo by proto docházet k tomu, že soud po znalci žádá vyvození právních závěrů. Stejně tak by soudce v případě, kdy je mimo jiné též odborníkem na danou problematiku, neměl přistupovat k vyvozování svých vlastních odborných závěrů. Nicméně je třeba zdůraznit, že následky obou zmíněných postupů jsou odlišné. Znalecký posudek, který se vedle skutkových otázek vyjadřuje též k právním aspektům, není nepoužitelný. Jiný důsledek nastává v případě, kdy se soudce vyjádří ke skutkovému stavu na základě svého vlastního odborného úsudku. V takovém momentě lze shrnout, že lze hovořit o vadě, jež může způsobit nesprávné rozhodnutí ve věci, neboť je ohroženo právo na spravedlivý proces. Je tak možné uzavřít, že odborné posouzení soudcem může mít fatálnější následky, než posouzení právní stránky ze strany znalce.

Na základě výše uvedeného je poté, co soud zhodnotí, že jsou zde skutečnosti, k jejichž posouzení je třeba odborných znalostí, velmi důležitý první krok, a to je zadání znaleckých otázek ze strany soudu, neboť právě správně položené znalecké otázky mohou předejít uvedeným neblahým procesním následkům. Soud by měl znalci kromě vstupních podkladů zadat takové otázky, které jsou skutkové, zákonné, bezvadné a účelné. Splnění uvedených vlastností znaleckých otázek je základem kvalitního znaleckého posudku. Je proto v nejlepším zájmu soudu tyto otázky znalci správně předejít. Stejně, jak tomu bylo u rozeznávání překročení své kompetence u osoby soudce a znalce, tak i nedostatky znaleckých otázek způsobují odlišné důsledky. Vedle nutnosti klást otázky skutkového charakteru, jež už byla rozebrána výše, je též vhodné pokládat otázky, které jsou v souladu s právním řádem a které nejsou vadné. Nicméně vady znaleckých otázek, které se projevují například jejich nekonkrétností, ve smyslu absence vymezení časových, místních a jiných mantinelů, se dají, na rozdíl od otázek nezákonných, například sugestivních a kapciózních, následně odstranit. Nástrojem k jejich odstranění může být podání písemného znaleckého dodatku, provedení výslechu nebo podání výpovědi. Z uvedeného vyplývá, že definování znaleckých otázek je podstatným krokem, který může stavit použitelnost znaleckého posudku, rozsah a konkrétnost, ale také již zmíněný časový a finanční dopad na probíhající řízení ve věcech péče soudu o nezletilé.

Další aspekt, kterému jsem věnovala pozornost, byl již postup ustanoveného znalce. Konkrétně jsem se zabírala jím v nálezů aplikovaným vědeckým metodám. Zajímala mě kritéria jejich výběru a jejich porovnání s aplikovatelnými zkušenostmi znalce. Co se týče

výběru odborných metod, zaujala mě kategorie tzv. projektivních metod, a to svým přínosem, který spatřuji v obdržení těch nejryzejších informací od daného jedince. Projektivní metody dávají možnost, jak lze zjistit jádro posuzované věci, neboť jednou z charakteristik této kategorie metod je jejich neprůhlednost. Právě neprůhlednost znalcových záměrů naskýtá přímý a skutečný pohled na posuzovanou věc, aniž by došlo k působení jakýchkoliv vlivů, jako je manipulace či sklony dělat ze sebe lepší osobu.

Zajímavým přínosem mého poznávání problematiky výběru odpovídající odborné metody bylo zhodnocení znalcovy spolupráce s nezletilými, kdy mezi výše uvedené vlivy může patřit například i intonace nebo mimika znalce, jelikož v případě, kdy nezletilý není vůbec nebo úplně gramotný, jsou znalcem vybrané testy nezletilému předcítány. Tím se výčet rizik vlivu na posuzovaného jedince rozšiřuje.

Nicméně výše uvedená neprůhlednost vědecké metody není jedinou vlastností, kterou by odborný postup měl mít. Vedle toho je též vhodné, aby odborná metoda byla standardizovaná, účelná a přezkoumatelná. Skutečnost, že je určitá metoda standardizovaná, znamená, že její aplikace je efektivní vzhledem k našemu standardnímu tuzemskému rodinnému životu. Je proto třeba respektovat určitou tradici spjatou s rodinou v českém prostředí a té podřizovat výběr vědeckého postupu. O to více bude naplněn účel znaleckého dokazování. Ohledně vztahu kvality a kvantity vědeckých metod dle mého názoru platí, že kvalitního znaleckého posudku může znalec dosáhnout, pokud aplikuje právě tolik odborných postupů, kolik zajistí takovou míru pravděpodobnosti skutkového stavu, která nasvědčuje o jeho pravdivosti.

Z komparace zkušeností znalce a vědeckých metod vyplývá, že zkušenosti odborníka mají při zpracování znaleckých posudků své místo, a to dokonce rovnocenné zmíněným metodám, přičemž význam znalcových zkušeností roste, pokud dané závěry nelze vyvozovat na základě aplikace forenzních věd. To, že jde o posudek založený na zkušenostech, je však vysoce relevantní pro jeho následné hodnocení.

V návaznosti na přiblížení problematiky zpracování nálezu znaleckého posudku jsem se podrobně zabývala tzv. důsledkovým vztahem mezi nálezem a závěrem znaleckého posudku. Existence důsledkového vztahu je důkazem určité kvality znaleckého posudku, jelikož svědčí o tom, že posudek disponuje několika důležitými na sobě závislými vlastnostmi, mezi které patří srozumitelnost, jež je předpokladem přezkoumatelnosti, která vede k objasnění, zda je znalecký posudek pravdivý. Přičemž podstatou takového vztahu je provázanost jednotlivých částí posudku, tedy nálezu a jeho závěru, kdy je patrné, jak zní závěry znaleckého posudku a

na základě čeho k takovému závěru znalec dospěl, přičemž tyto skutečnosti je čtenář laik schopný díky důkladnému popisu znalce pochopit.

V této diplomové práci je ale poukázáno na to, že v praxi dochází k nedostatkům v důsledkových vztazích, které se projevují například absencí nálezu, nebo jeho nedostatečným popisem či spojením se závěrem, což vede k popírání zmíněných základních vlastností znaleckého posudku, které z něj činí použitelný důkazní prostředek v daném řízení ve věcech péče soudu o nezletilé. Mimo jiné zvláště poukazují na kritiku znění závěrů znaleckých posudků, které jsou mnohdy psány jako kategorická tvrzení. Jsem ale toho názoru, že by měl být v právní praxi naopak dán prostor míře pravděpodobnosti, která je zjednodušeně řečeno podstatou Bayesovské inference, jelikož v rámci soudního dokazování nelze hovořit o absolutní jistotě pravdivosti skutkového stavu.

V momentě, kdy zpracovaný znalecký posudek obdrží soud, vzniká prostor pro zhodnocení subjektivního odborného názoru znalce, konkrétně jeho věcné správnosti. Přičemž platí, že by soud v žádném případě neměl tuto fázi soudního dokazování opomíjet. Právě hodnocení tohoto důkazního prostředku přináší posouzení jeho vlastností a pravdivosti. Proto by v žádném případě nemělo docházet v praxi k tomu, že se soud hodnocení zdrží, protože takový postup by vedl k popření práva na spravedlivý proces a zásady volného hodnocení důkazů. Rozhodně je nesprávné přebírání názoru znalce a nepodrobení ho kritickému pohledu ze strany soudu. Takový postup by svědčil o postoupení kompetencí, které jsou svěřeny soudu, znalci. To ovšem nekoresponduje s výše zdůrazněným rozlišením role soudu a znalce. Je třeba mít na paměti, že zhodnocení věcné správnosti je předpokladem provedení znaleckého posudku jakožto důkazního prostředku a na jeho základě vyvození důkazu, ale také předpokladem revizního dokazování, kterému jsem se věnovala jako poslednímu.

Revizní dokazování je právní institut, který může soud využít v případě, kdy znalecký posudek vykazuje takové vady, které se nepodařilo odstranit mírnějšími nástroji v souladu s ustanovením § 127 OSŘ, tedy prostřednictvím výslechu, písemného znaleckého dodatku či podání vysvětlení. Přičemž užití revizního dokazování presumuje, že znalecký posudek neobsahuje vady podstatné a neodstranitelné, neboť v případě, kdy by znalecký posudek takové vady obsahoval, byl by znalecký posudek pro dané řízení ve věcech péče soudu o nezletilé nepoužitelný a ani revizní dokazování by takový stav nezměnil. Skutečnost, že soud přistoupil k reviznímu dokazování prokazuje převážně dvě věci. První z nich je fakt, že soud provedl hodnocení věcné správnosti znaleckého posudku z toho pohledu, zda lze závěrům posudku řádně uvěřit, což dokazuje věc druhou a to, že znalecký posudek je přezkoumatelný. Zda je namístež přistoupit k reviznímu dokazování, je třeba posuzovat obezřetně, i přes to že podmínky

pro jeho provedení jsou poměrně volné. Lze zobecnit, že je třeba zohlednit, zda skutkový stav již není zřejmý ze zbývajících důkazů, a pokud ne, je naprosto nutné efektivně využít procesní instituty dle ustanovení § 127 odst. 1-3 OSŘ, poněvadž je opět v nejlepším zájmu dítěte, aby soud napravil vady znaleckého posudku tak, aby řízení ve věcech péče soudu o nezletilé nebylo stíženo negativními následky jako jsou například již zmíněné průtahy řízení.

Co se týče přínosu nové právní úpravy, tedy zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, ve znění pozdějších předpisů, je patrné, že je v ní promítnut právní vývoj v této oblasti. Nicméně není divu, neboť předchozí právní úprava, tedy zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, jenž byl účinný do konce roku 2020 již potřeboval změny v celém svém rozsahu. Jelikož tato diplomová práce neanalyzuje zmíněné právní úpravy, ale vychází především z takových zákonných ustanovení, která jsou pro jednotlivá témata stěžejní, mohu se vyjádřit alespoň v tom smyslu, že novou právní úpravu shledávám přínosnou například svou větší konkrétností, která se promítnula kupříkladu do stanovení požadavků na obsahovou stránku znaleckého posudku, které jsou uvedeny v ustanovení § 28 tohoto zákona.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- KŘÍSTEK, Lukáš. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 332 s.
- MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav, DÁVID, Radovan, GRYGAR, Jiří, KOKEŠ, Marian, KOVAŘÍK, Zdeněk, KŘEČEK, Stanislav, ZRŮST, Jiří. Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, 858 s. Komentátor.
- NOVÁK, Tomáš. Znalecké posudky o dětech pod drobnohledem. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 118 s.
- NOVÁK, Tomáš, CORRADINIOVÁ, Simona, VYPUŠTÁK, Radim. Kontakt s dětmi po rozvodu. Jak nepřijít o dítě. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015. 248 s.
- SVOBODA, Karel. Dokazování. 1. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009. 392 s.
- SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, Šínová, Renáta a kol. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017, xxv, 1601 s. Beckova edice komentované zákony.

Odborné články

- KŘÍSTEK, Lukáš. Hodnocení znaleckého posudku (a nekvalitní judikatura). Soudce. 2017, 19(3), s. 15 - 24.
- KŘÍSTEK, Lukáš. Jak má vypadat znalecký posudek. Soudce. 2017, 14(2), s. 7 - 11.
- ŠÍNOVÁ, Renáta. Otevřené otázky znaleckého dokazování ve věcech péče soudu o nezletilé. In Právo, obchod, ekonomika. Sborník z konference. Košice: Univerzita Jana Pavla Šafárika, 2020, s. 263-271.
- TOMOSZEK, Maxim. Jaké zásady pro znalecké dokazování vyplývají z práva na spravedlivý proces? Časopis pro právní vědu a praxi. 1/2020, s. 55 - 70.
- WINTEROVÁ, Alena. Znalec a znalecký posudek v civilním soudním řízení. Soudce. 2017, 19(1), s. 8 - 10.
- ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků. Acta Iuridica Olomucensia, 2017, Vol. 12, No. 1, s. 120–149.

Judikatura

- Plenární náleží Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 11/08.
- Náleží Ústavního soudu ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. 87/99.
- Náleží Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. I. ÚS 49/05.
- Náleží Ústavního soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 4457/12.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2007, sp. zn. 33 Odo 324/2005.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne ze dne 6. 8. 2009, sp. zn. 30 Cdo 352/2008.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2414/2008.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2616/2013.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2018, sp. zn. 30 Cdo 3417/2016.

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2019, sp. zn. 30 Af 4-2017-63.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, sp. zn. 33 Cdo 103/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1290/2007.

Právní předpisy

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 37/1967 Sb., vyhláška ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů

Internetové stránky

MUSIL, Jan. Hodnocení znaleckého posudku [online]. mvcr.cz, 2010 [cit. 8. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>>.

Anotace

Tato diplomová práce si klade za cíl kriticky se zaměřit na význam znaleckého posudku v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé a na několik odbornou veřejností kritizovaných otázek, jež jsou s tématem spojené. Diplomová práce tak poukazuje na střet mezi teoretickými předpoklady zpracování a využití důkazního prostředku, kterým je znalecký posudek, a praxí při dokazování v rámci řízení ve věcech péče soudu o nezletilé. Přičemž kritizované otázky jsou v diplomové práci rozpracované do šesti kapitol, ve kterých je věnována pozornost objasnění, z jakých důvodů lze ustanovit znalce v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, problematice zadání znaleckých otázek ze strany soudu, následnému zpracování znaleckého posudku, ne/existenci důsledkového vztahu závěru zpracovaného znaleckého posudku s jednotlivými argumenty, přístupu ke zhodnocení znaleckého posudku soudem a důvodnosti přistoupení k reviznímu dokazování.

Klíčová slova

Dokazování, hodnocení důkazů, znalecký posudek, řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, postavení soudu, ustanovení znalce, znalecké otázky, důsledkový vztah, revizní dokazování

Summary

This diploma thesis aims to critically focus on the relevance of expert testimony in judicial care of minors and on several issues criticized by the professional public, which are related to the topic. The diploma thesis thus points to the conflict between the theoretical assumptions of processing and use of the evidence, which is an expert testimony, and the practice of proving in judicial care of minors. The criticized questions are elaborated in the diploma thesis into six chapters, in which attention is paid to clarifying the reasons for which it is possible to appoint an expert in judicial care of minors, the issue of entering expert questions by the court, subsequent processing of expert testimony, the consequential relationship between the conclusion of the prepared expert testimony and the individual arguments, the approach to the evaluation of the expert testimony by the court and the justification for approaching the review evidence.

Key words

Proving, evaluation of evidence, expert testimony, judicial care of minors, position of the court, appointment of an expert, expert questions, consequential relationship, review evidence